

Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі
Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы

**МЖМБС ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК СҮЙЕМЕЛДЕУ БОЙЫНША
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

Астана, 2023

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының Ғылыми-әдістемелік кеңесінің шешімімен ұсынылды (2023 жылғы 3 қарашадағы № 8 хаттама).

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2023. – 80 б.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар оқушылардың білім беру нәтижелерін арттыру бойынша сапалы және жүйелі жұмысты қамтамасыз етуге ұмтылатын білім беру ұйымдары үшін ажырамас құрал болып табылады.

Әдістемелік ұсынымдар орта білім беру ұйымдарының басшылары мен педагогтеріне, білім басқармалары мен бөлімдерінің, оқу-әдістемелік орталықтардың/кабинеттердің әдіскерлеріне арналған.

© Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2023

КІРІСПЕ

Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды шарттарының бірі болып табылады. Ол педагогтарға білім беру стандарттарын іске асыруда, оның ішінде жаңа білім беру технологияларын әзірлеу мен енгізуде, білім алушылардың оқу қызметін ұйымдастыруда, білім беру сапасын бағалауда әдістемелік көмек көрсетуге бағытталған.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарының (бұдан әрі – МЖМБС) талаптарына сәйкес әзірленді. Олар педагогтарға, білім беру ұйымдарының басшыларына, білім беруді басқару органдарына бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру МЖМБС іске асыруда әдістемелік көмек көрсетуге бағытталған.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Ол білім беру сапасының мемлекеттік білім беру стандарттарына сәйкестігін қамтамасыз етуге, сондай-ақ педагогтердің кәсіби шеберлігін дамытуға бағытталған.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар МЖМБС іске асыруды әдістемелік қолдауды қамтамасыз ету мақсатында әзірленді. Ұсынымдар МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдаудың мақсаттары, міндеттері, әдістері мен нысандары туралы ақпаратты қамтиды.

Ұсыныстар білім беруді басқару органдарына, білім беру ұйымдарына, педагог қызметкерлерге, сондай-ақ басқа да мүдделі тұлғаларға арналған.

Әдістемелік ұсыныстар үш бөлімнен тұрады. Бірінші және екінші бөлімде МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің жалпы мәселелері қарастырылады. Үшінші бөлімде ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің әртүрлі бағыттарын жүзеге асыру бойынша нақты әдістемелік ұсыныстар берілген.

Әдістемелік ұсынымдар пайдаланушылардың кең ауқымына, оның ішінде педагогтарға, орта білім беру ұйымдарының, білім беруді басқару органдарының басшыларына арналған.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің негізгі міндеттері:

– Білім беру стандарттарын іске асыруда педагогтарды әдістемелік сүйемелдеуді қамтамасыз ету;

– Жаңа білім беру технологияларын әзірлеу және енгізу;

– Білім беру сапасын бағалау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің негізгі бағыттары:

– МЖМБС іске асыруды әдістемелік қамтамасыз ету;

– Педагог қызметкерлердің қызметін әдістемелік сүйемелдеу;

– Орта білім беру ұйымдары басшыларының қызметін әдістемелік сүйемелдеу;

– Білім беруді басқару органдарының қызметін әдістемелік сүйемелдеу.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар жаңа білім беру стандарттарын іске асыруда педагогтар, білім беру ұйымдары мен білім беруді басқару органдарының басшылары үшін бағдар болып табылады. Олар білім берудің жоғары сапасын және білім алушылардың жеке, мета-пәндік және пәндік нәтижелерге табысты қол жеткізуін қамтамасыз етуге көмектеседі.

1 МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің мәні мен рөлі

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу – бұл кәсіптік қиындықтар мен жеке проблемаларды жеңуге, білім беру сапасын арттыру мақсатында мұғалімдердің кәсіби дамуына бағытталған мақсатты, арнайы ұйымдастырылған сүйемелдеу процесі.

Бастауыш, негізгі және жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартын (бұдан әрі-МЖМБС) ғылыми - әдістемелік сүйемелдеу білім беру ұйымдарына стандартты сапалы және тиімді енгізуді қамтамасыз етуге және оны кейіннен сүйемелдеуге бағытталған іс-шаралар мен қызмет кешенін білдіреді. Бұл білім берудің мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізуде шешуші рөл атқаратын білім беру жүйесінің маңызды құрамдас бөлігі. МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдаудың мәні мен рөлін толығырақ қарастырайық/

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің мәні білім беру стандарттарын іске асыруда педагогтарға, білім беру ұйымдарының басшыларына және білім беруді басқару органдарына әдістемелік көмек көрсету болып табылады. Ол білім беру сапасын қамтамасыз етуге және білім алушылардың жеке, мета-пәндік және пәндік нәтижелерге табысты қол жеткізуіне бағытталған.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жұмысы мынадай бағыттарды қамтиды [12]:

1. *Оқу бағдарламаларын әзірлеу және бейімдеу.* Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу МЖМБС талаптарына сәйкес келетін оқу бағдарламалары мен материалдарын әзірлеуді және бейімдеуді қамтиды. Бұл сондай-ақ МЖМБС сәйкес әзірленген оқу бағдарламаларын іске асыру үшін қажетті оқу құралдарын, оқулықтарды, әдістемелік ұсыныстарды және басқа да оқу ресурстарын жасауды қамтиды.

МЖМБС енгізу кезінде білім беру мазмұны мен оқу мақсаттарындағы өзгерістерді көрсететін жаңа оқу бағдарламалары талап етілуі мүмкін. Жаңа бағдарламаларды әзірлеу білім берудің әр деңгейінде қол жеткізуге болатын білім беру стандарттарын, мақсаттары мен міндеттерін анықтауды қамтиды. Бұл сонымен қатар оқу жоспарларының дәйекті құрылымын құруды және оқу тақырыптарын, мазмұны мен әдістемесін анықтауды қамтиды.

Оқу бағдарламаларын әзірлеу және бейімдеу мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды аспектісі болып табылады. Бұл процестер оқу бағдарламаларын, оқу материалдарын, оқулықтар мен әдістемелік ресурстарды стандартқа сай және оқушыларға сапалы білім беру үшін құруды және реттеуді білдіреді.

Кейбір жағдайларда қолданыстағы оқу бағдарламалары МЖМБС талаптарына сәйкес бейімделуі және өзгертілуі мүмкін. Бұл оқу пәндерінің мазмұнын өзгертуді, оқу материалын қайта бөлуді және әдістемелік тәсілдерді жаңартуды қамтуы мүмкін. Қолданыстағы бағдарламаларды бейімдеу шығындарды азайтуға және стандартты енгізу процесін жылдамдатуға көмектеседі.

Жаңа оқу бағдарламаларын ескере отырып, МЖМБС сәйкес оқытуды қолдайтын оқу материалдарын, оқулықтар мен әдістемелік құралдарды жасау қажет. Бұл материалдар стандарт талаптарына және оқушылардың оқу қажеттіліктеріне бейімделуі керек. Мұндай ресурстарды әзірлеу мұғалімдерге сабақтарды тиімді өткізуге мүмкіндік береді және оқушыларға жаңа білім мен дағдыларды игеруге көмектеседі.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде оқу бағдарламаларын әзірлеу және бейімдеу білім беру ұйымдары мен педагогтардың оқытудың жоғары сапасын және қоғамның қазіргі заманғы талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ете отырып, жаңа білім беру стандарттарын сәтті енгізіп, іске асыра алатынын қамтамасыз етеді.

2. Педагогтарды даярлау. Педагогтер МЖМБС сәйкес келетін жаңа оқу бағдарламаларымен және оқыту әдістемелерімен танысуы тиіс. Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жаңа білім беру тәсілдерін меңгеру мен қолдануда педагог кадрларды оқыту мен қолдауды қамтиды.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде педагог кадрларды даярлау жаңа білім беру стандарттарын табысты іске асырудың маңызды аспектісі болып табылады. Бұл процесс педагогтарды МЖМБС-ға сәйкес келетін жаңа оқу бағдарламалары мен әдістемелерін қолдануға дайын болу үшін оқыту мен қолдауды білдіреді.

Педагогикалық кадрлар жаңа оқу бағдарламаларының мазмұны мен құрылымымен, сондай-ақ МЖМБС сәйкес табысты оқыту үшін қажетті әдістер мен тәсілдермен таныстырылуы тиіс. Оқыту семинарлар, дәрістер, онлайн курстар және т.б. сияқты әртүрлі форматтарда жүргізілуі мүмкін. Ол жаңа оқулықтарды, оқу құралдарын және ресурстарды зерттеуді қамтуы мүмкін.

Педагогтерді тиімді оқыту тренингтер, семинарлар және шеберлік сыныптары сияқты практикалық сабақтарды қамтуы мүмкін. Бұл іс-шараларға мұғалімдер практикада жаңа әдістемелерді қолдана отырып, мәселелерді талқылап, тәжірибе алмасып, белсенді қатыса алады. Бұл оларға жаңа тәсілдерді жақсырақ үйренуге және оларды оқу процесінде тиімді қолдануды үйренуге мүмкіндік береді.

Әр мұғалімнің жаңа оқу бағдарламаларына бейімделу процесінде өз сұрақтары мен қиындықтары болуы мүмкін. Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу тәжірибелі мамандардың консультациялары мен кері байланысын қоса алғанда, жеке қолдау көрсетеді. Бұл мұғалімдердің алдында тұрған нақты мәселелер мен мәселелерді шешуге мүмкіндік береді.

Білім динамикалық сала болып табылады және оқыту әдістері уақыт өте келе өзгеруі мүмкін. Педагогикалық кадрлар өздерінің білімдері мен дағдыларын үнемі жаңартып отыруы керек. Ғылыми-әдістемелік қолдау мұғалімдердің соңғы білім беру үрдістері мен зерттеулерінен хабардар болуы үшін өзекті ресурстар мен ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз ете алады.

3. Бағалау және мониторинг. Педагогикалық кадрларды даярлаудың маңызды бөлігі бағалау және кері байланыс болып табылады. Тренингті аяқтағаннан кейін және жаңа әдістемелерді енгізгеннен кейін тиімділікті

бағалауды жүргізу және мұғалімдерге не жақсы істеп жатқаны және қай салаларда жақсартуға болатыны туралы кері байланыс беру маңызды.

Педагог кадрларды даярлау педагогтердің МЖМБС-ты табысты іске асыруға дайын болуын және оқушыларға сапалы білім беруді қамтамасыз етуге бағытталған іс-шаралар кешенін қамтиды. Бұл білім беру өзгерістерін ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды аспектісі.

Жаңа оқу бағдарламаларын енгізгеннен кейін олардың тиімділігіне мониторинг пен талдау жүргізу қажет. Бұл білім беру сапасын жақсарту үшін проблемаларды анықтауға және оқу бағдарламаларында қажетті түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

Бағалау мен мониторингті ұйымдастыру бағалау құралдарын әзірлеуді, сондай - ақ сыртқы бағалауды - білім алушылардың білім жетістіктерінің мониторингін (ББЖМ) және қорытынды мемлекеттік аттестаттауды (ҚМА), нәтижелердің мониторингін және деректерді талдауды қоса алғанда, бағалау іс-шараларын жүргізуді ұйымдастыруды көздейді.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бағалау мен мониторингті ұйымдастыру білім беру сапасын бағалау мен жақсартуда маңызды рөл атқарады.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бағалау мен мониторингті ұйымдастыру бағалау құралдарын әзірлеуді талап етеді. МЖМБС сәйкес оқушылардың білім жетістіктерін бағалау үшін құралдар мен әдістерді құруды білдіреді. Бұл стандартталған тесттер, сауалнамалар, портфолио тапсырмалары, практикалық зерттеулер және басқа бағалау әдістері болуы мүмкін. Мұндай құралдарды әзірлеу Стандартта белгіленген білім беру мақсаттары мен міндеттерін ескеруді талап етеді.

Мониторинг шеңберінде бағалау іс-шараларын өткізуді ұйымдастыру оқушылардың қатысуымен бағалау іс-шараларын жоспарлауды және өткізуді қамтиды. Бұл оқу процесіндегі ағымдағы бағалау - формативті бағалау және оқытудың белгілі бір кезеңіндегі аралық бағалау - жиынтық бағалау болуы мүмкін. Мұндай іс-шараларды ұйымдастыру нақты жоспарлауды, бағалау критерийлерін анықтауды және деректерді жинауды талап етеді.

Білім алушылардың білім жетістіктерінің мониторингі (ББЖМ) және қорытынды мемлекеттік аттестаттау (ҚМА) оқушылардың білімі мен дағдыларын оқытудың белгілі бір кезеңдерінде бағалаудың маңызды кезеңдері болып табылады. Олар оқушыларды ілгерілету және білім сапасын бағалау туралы шешім қабылдау үшін пайдаланылуы мүмкін объективті бағалауды қамтамасыз етеді.

Бағалау шараларын өткізгеннен кейін алынған мәліметтерге талдау жасау қажет. Бұл оқушылардың жетістіктерін бағалауды, оларды оқытудағы трендтер мен үлгілерді анықтауды, сондай-ақ білім беру бағдарламалары мен әдістемелерінің тиімділігін бағалауды қамтиды. Мониторинг проблемалық аймақтарды анықтауға және оларды жақсарту үшін шаралар қабылдауға мүмкіндік береді.

Бағалау және мониторинг нәтижелері негізінде білім беру процесіне түзетулер енгізуге болады. Бұл оқу бағдарламаларын қайта қарауды, оқыту әдістерін жетілдіруді, педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыруды және сапалы білім беруді қамтамасыз етудің басқа шараларын қамтуы мүмкін.

Бағалау мен мониторингті ұйымдастыру МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдаудың ажырамас бөлігі болып табылады. Бұл іс-шаралар білім беру ұйымдары мен жүйелеріне білім беру стандарттарын қаншалықты сәтті орындағанын бағалауға және білім сапасын жақсарту үшін қажетті шараларды қабылдауға мүмкіндік береді.

4. *Білім беру практикасын зерттеу және талдау.* МЖМБС енгізудегі табысты тәсілдер мен проблемаларды анықтау мақсатында білім беру практикаларына ғылыми зерттеулер мен талдау жүргізу.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу контексіндегі білім беру практикасын зерттеу және талдау білім беру сапасын жақсартудың және стандарттарды тиімді енгізудің маңызды аспектісі болып табылады.

Зерттеулер оқу әдістемесі, оқу бағдарламалары, оқу материалдарын бағалау және бейімдеу, оқытуда технологияны пайдалану және т.б. сияқты білім беру процесінің әртүрлі аспектілерін қамтуы мүмкін. Бұл зерттеулердің мақсаты білім беру ұйымдары кездесетін тенденцияларды, тиімді тәжірибелер мен қиындықтарды анықтау болып табылады.

Ғылыми зерттеулерден басқа, орта білім беру ұйымдарындағы ағымдағы білім беру тәжірибелеріне талдау жүргізу маңызды. Бұған оқыту әдістерін, оқу бағдарламаларын, оқу материалдарын және мұғалімдер қолданатын бағалау тәжірибелерін бағалау кіреді. Талдау ағымдағы тәсілдердің күшті және әлсіз жақтарын және олардың МЖМБС сәйкестігін анықтауға мүмкіндік береді.

Білім беру практикасын зерттеу мен талдаудың негізгі аспектілерінің бірі - білім беру мақсаттарына қол жеткізуге ықпал ететін және стандарттарға сәйкес келетін табысты тәсілдер мен тәжірибелерді анықтау. Бұл сәтті тәсілдерге оқытудың инновациялық әдістері, Заманауи технологияларды қолдану, оқушыларға сараланған көзқарас және басқалар кіруі мүмкін.

Зерттеулер мен талдау, сонымен қатар, білім беру ұйымдарының МЖМБС енгізу кезінде кездесетін проблемалар мен қиындықтарды анықтауға мүмкіндік береді. Бұл білімге қол жеткізудегі проблемалар, педагогикалық кадрларды жеткіліксіз даярлау, оқу материалдарының стандарттарға сәйкес келмеуі және басқалар болуы мүмкін. Мұндай проблемаларды анықтау оларды шешудің шешімдерін жасауға мүмкіндік береді.

Білім беру тәжірибесін зерттеу және талдау нәтижелері негізінде білім беру жүйесінде ұсыныстар әзірлеуге және реформалар ұсынуға болады. Бұл ұсыныстарға оқу бағдарламаларын, оқыту әдістемелерін, бағалау тәжірибелерін жақсарту бойынша ұсыныстар және білім беру сапасы мен стандарттарға сәйкестігін арттырудың басқа шаралары кіруі мүмкін.

Білім беру тәжірибелерін зерттеу және талдау МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды бөлігі болып табылады, өйткені олар

стандарттарды барабар енгізуді қамтамасыз етуге, білім беру сапасын жақсартуға және білім беру жүйесін дамыту стратегияларын әзірлеуге мүмкіндік береді.

5. *Консультациялық қолдау.* Білім беру ұйымдарына, педагогтер мен оқушыларға МЖМБС-ға байланысты мәселелерде консультациялар мен әдістемелік қолдау көрсету.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде консультациялық қолдау стандарттардың тиімді іске асырылуын қамтамасыз етуге және білім беру ұйымдарын, педагогтер мен оқушыларды қолдауға бағытталған консультациялар мен әдістемелік көмек жүйесін білдіреді.

Мектептер, колледждер мен университеттерді қоса алғанда, білім беру ұйымдарына консультациялық қолдау көрсетіледі. Бұл оқу бағдарламаларын, оқыту әдістемелерін және бағалау тәжірибелерін МЖМБС талаптарына бейімдеу үшін ұсыныстар мен ресурстар беруді қамтиды. Кеңесшілер білім беру ұйымдарына жақсартуды қажет ететін салаларды анықтауға және тиісті шешімдерді ұсынуға көмектесе алады.

Педагогикалық кадрларға, оның ішінде мұғалімдер мен оқытушыларға кеңес беру және әдістемелік көмек көрсетіледі. Бұл оқыту мен бағалаудың жаңа әдістемелерін оқытуды, МЖМБС сәйкес білім беру процесін ұйымдастыруды, оқу материалдарын әзірлеуді және кәсіби дамудың басқа аспектілерін қамтуы мүмкін.

Кеңес беру және әдістемелік көмек оқушыларға да бағытталуы мүмкін. Бұған тиімді оқыту стратегиялары бойынша ресурстар мен ұсыныстар беру, бағалау іс-шараларына дайындалуға көмектесу, мансап таңдау және білім беру мәселелерінде қолдау көрсету кіреді.

Кеңесшілер семинарлар, воркшоптар және конференциялар сияқты іс-шараларды ұйымдастыра алады, онда педагогтар мен білім беру ұйымдары МЖМБС-пен байланысты тәжірибе және үздік тәжірибелермен алмасады.

Консультанттар білім беру стандарттары мен МЖМБС талаптарындағы өзгерістерді қадағалайды және білім беру ұйымдары мен педагогтарға өзекті ақпарат пен ұсынымдар береді.

Консультациялық қолдау МЖМБС-ты табысты іске асыруда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру ұйымдары мен білім беру саласындағы мамандарға жаңа стандарттарға бейімделуге, білім беру сапасын арттыруға және оқушылар үшін жақсы жағдайларды қамтамасыз етуге көмектеседі. Бұл сонымен қатар білім беру саласында педагогикалық мәдениеттің дамуына және кәсіби өсуге ықпал етеді.

Сонымен, МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдаудың рөлі:

1. МЖМБС сүйемелдеу қоғамның заманауи стандарттары мен талаптарына сәйкес келетін сапалы білім беруді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

2. Сүйемелдеудің рөлі білім беру ұйымдары мен мұғалімдерге стандарт енгізген өзгерістерге бейімделуге және жаңа әдістемелер мен оқу бағдарламаларын сәтті жүзеге асыруға көмектесу болып табылады.

3. Сүйемелдеу білім беру процесінде диспропорциялар мен сәйкессіздіктерді болдырмай, МЖМБС енгізуде жүйелілік пен дәйектілікке ықпал етеді.

4. Сүйемелдеу МЖМБС енгізудің тиімділігін бағалауға, проблемалық салаларды анықтауға және оларды жақсарту үшін шаралар әзірлеуге мүмкіндік береді.

5. Сүйемелдеу педагог кадрлардың жаңа білім беру стандарттарымен жұмыс істеудегі біліктілігі мен құзыреттілігін арттыра отырып, олардың кәсіби дамуын қамтамасыз етеді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды шарты болып табылады. Бұл педагогтарға, білім беру ұйымдарының басшыларына және білім беруді басқару органдарына білім беру стандарттарын тиімді іске асыруға және білім алушыларды оқыту мен тәрбиелеуде жоғары нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Осылайша, МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу сапалы және заманауи білім беруді қамтамасыз етуде, сондай-ақ білім беру ұйымдарында стандартты сәтті енгізу мен сүйемелдеуде шешуші рөл атқарады.

Пантюхина Н.Н. педагогтарды жалпы білім беру ұйымы жағдайында ғылыми-әдістемелік сүйемелдеуді үш деңгейде өткізуді ұсынады[7]

Бірінші деңгей – **пәннен тыс** – ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу ҚБ ФМБС әдіснамасы мен теориясын, мұғалімнің жалпы педагогикалық АКТ құзыреттілігін қалыптастыру мен дамытуды жүзеге асырады.

Екінші деңгей – **пәндік** – мұғалімнің құзыреттілігінің пәндік саласында ғылыми-әдістемелік қолдауды қарастырады. Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу спектрін мұғалімнің өзі анықтайды.

Үшінші деңгей – **жеке** – ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу мұғалімнің интеллектуалды, адамгершілік, эмоционалды, психологиялық денсаулығын қамтамасыз етеді.

Осылайша, жалпы білім беру ұйымы жағдайында ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің ұсынылған құрылымы мен мазмұны сүйемелдеу процесін басқарылатын және басқарушы етуге мүмкіндік береді.

2 МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің ерекшеліктері

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты білім берудің жалпы нормалары мен мазмұнын қамтиды және жеке тұлғаның, қоғамның және мемлекеттің мүдделерін көрсетеді.

Орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты:

1) орта білім берудің базалық (міндетті) мазмұнының жалпы нормаларын, құрылымы мен құрамын айқындайды;

2) білім алушылардың оқу жүктемесінің көлемін, білім беру процесін ұйымдастыру шарттарын, білімді бақылау және бағалау жүйесін реттейді;

3) жалпы білім беру ұйымдарында білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптарды белгілейді;

4) білім беру процесін жүзеге асыру шарттарына: мемлекеттік бюджет қаражатын ұтымды пайдалануға, жалпы білім беру ұйымдарының материалдық-техникалық базасын нормативтік қамтамасыз етуге және білім алушылардың денсаулығы мен қауіпсіздігін қорғауға қойылатын талаптарды белгілейді.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу деп бастауыш, негізгі және жалпы білім беру МЖМБС енгізу және іске асыру жағдайында білім беру ұйымдарының қызметін жаңарту және дамыту, білім беруді басқару органдарының өзара іс-қимыл тәсілдері, ғылыми, жүйелілік, сабақтастық, қолжетімділік, ашықтық, төзімділік, желілік өзара іс-қимыл және т.б. қағидаттарын ескере отырып, олардың кәсіби қызметінің проблемаларын шешуге бағытталған педагогтармен әдістемелік қызметтер ретінде түсініледі.

Әдістемелік қызметтер әрекетінің мақсаты – білім сапасын арттыру үшін педагогикалық және басқарушы білім беру қызметкерлерінің үздіксіз білім беру мен өзін-өзі тәрбиелеуін жүзеге асыру үшін бірыңғай ғылыми-әдістемелік білім беру кеңістігін құру. Бұл мақсатты іске асыру әдістемелік жұмыстың барлық деңгейлерін интеграциялау және үйлестіру, ғылым мен прогрессивті педагогикалық тәжірибенің жетістіктеріне негізделген жалпылау, мұғалімдердің кәсібилігін дамытуға бағытталған іс-шаралар арқылы жүзеге асырылады [5].

МЖМБС енгізу және іске асыру жағдайында инновациялық тәжірибені тарату, үздік білім беру тәжірибелерін анықтау және зерделеу, идеялармен, жетістіктермен, жұмыс тәсілдерімен алмасу үшін семинарларда, конференцияларда, форумдарда ғана емес, сондай-ақ «педагогикалық идеялар» жәрмеңкелері сияқты жұмыс нысанын тарату үшін жағдай жасау қажет. Жәрмеңке педагогтердің шығармашылық бастамасын қолдайды, қатысушыларға жаңа технологиялармен танысуға және қажетті әзірлемелерді алуға, үздік педагогикалық әзірлемелерді анықтауға мүмкіндік береді. Сіз мұғалімдердің практикалық және теориялық әзірлемелерінің деректер банкіне құра аласыз. Әр түрлі қызмет түрлері, әдістемелік жұмыстың ұйымдастырушылық формалары мен мазмұны мұғалімге өзінің білім беру траекториясын тандауға, кәсіпқойлықты дамытудың жеке бағдарламасын құруға, кәсібилікті арттыру формасын анықтауға мүмкіндік береді.

МЖМБС іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу - бұл білім беру ұйымдарына МЖМБС талаптарын іске асыруда көмек көрсетуге бағытталған мақсатты іс-қимылдар кешені. Оған әдістемелік материалдарды әзірлеу және енгізу, педагогикалық қызметкерлермен әдістемелік жұмыс жүргізу, МЖМБС іске асырылуына мониторинг жүргізу және оның нәтижелерін бағалау кіреді.

МЖМБС іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің мақсаты-білім беру процесіне жаңа стандарттарды тиімді енгізуді қамтамасыз ету, білім беру сапасын арттыру және оның нәтижелерінің қазіргі қоғамның талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің стандарттарды тиімді енгізуді және білім беру сапасын арттыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін өзіндік ерекшеліктері бар. *МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің кейбір негізгі ерекшеліктері* [12]:

1. Кешенді тұрғы. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу білім берудің әртүрлі аспектілерін, соның ішінде оқу бағдарламаларын, оқыту әдістемелерін, білім беру процесін бағалау мен ұйымдастыруды қамтиды. Бұл кешенді тәсіл білім беру ұйымдары мен мұғалімдерге білім беру жүйесінің барлық элементтерін жаңа стандарттарға бейімдеуге мүмкіндік береді.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудегі кешенді тәсіл сүйемелдеу процесі білім берудің барлық негізгі аспектілерін қамтиды және олармен өзара іс-қимыл жасайды деп қарастырады.

Кешенді тұрғы оқу бағдарламаларын МЖМБС талаптарына талдау мен бейімдеуді қамтиды. Бұған бағдарламалардың мазмұнын қайта қарау, оқу бірліктерінің реттілігіне өзгерістер енгізу және оқушылар қол жеткізуі тиіс негізгі құзыреттер мен оқу мақсаттарын анықтау кіреді.

Маңызды аспектілердің бірі - стандарттарға сәйкес келетін оқыту әдістерін әзірлеу және бейімдеу. Бұл білім беру мақсаттары мен оқу жетістіктеріне ықпал ететін ең қолайлы оқыту стратегиялары мен әдістерін таңдауды қамтиды.

Кешенді тұрғы, сонымен қатар, оқушылардың МЖМБС-да белгіленген білім беру мақсаттарына қол жеткізуін бағалауға мүмкіндік беретін бағалау құралдары мен әдістемелерін әзірлеуді қамтиды. Бағалау оқу бағдарламалары мен оқыту әдістеріне сәйкес болуы керек.

Кешенді тұрғы білім беру процесін ұйымдастырудағы өзгерістерді де қамтиды. Бұл кешенді қайта қарауды, жаңа білім беру ресурстарын пайдалануды, мұғалімдер мен оқушылардың өзара әрекеттесуін күшейтуді және қолдау көрсететін білім беру ортасын құруды қамтуы мүмкін.

Педагогтер МЖМБС сәйкес келетін жаңа жағдайларда жұмысқа дайын болуы тиіс. Сондықтан, кешенді тұрғы педагогикалық кадрларды оқытуды және қолдауды қамтиды, осылайша олар жаңа білім беру стандарттарын сәтті жүзеге асыра алады.

Кешенді тұрғы, сонымен қатар, білім беру ұйымдарын, ата-аналар мен жұртшылықты МЖМБС енгізу процесіне тартуды көздейді. Бұл білім берудің

қолжетімділігін қамтамасыз ету және білім алушыларды қолдау бойынша бірлескен күш-жігерді қамтуы мүмкін.

Кешенді тұрғы маңызды, өйткені МЖМБС білім берудің бір саласында ғана емес, бүкіл білім беру жүйесінде де өзгерістерді талап етеді. Бұл тәсіл білім беру ұйымдары мен педагогтерге білім берудің жоғары сапасын және білім беру мақсаттарына қол жеткізуді қамтамасыз ете отырып, жаңа стандарттарға тиімдірек бейімделуге мүмкіндік береді.

2. *Қолдауды даралау.* Әрбір орта білім беру ұйымының өзіндік ерекшеліктері мен қажеттіліктері болуы мүмкін. Сондықтан ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жеке болуы керек, бұл әр оқу орнының ерекшеліктерін ескеруге және олардың контекстіне сәйкес шешімдер жасауға мүмкіндік береді.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде қолдауды дараландыру әрбір білім беру ұйымына және оның қажеттіліктеріне деген көзқарас бірегей болып табылатынын және әрбір оқу орнының өзіндік ерекшеліктерін ескеретінін білдіреді. Осы ерекшеліктерді толығырақ қарастырайық:

1. *Білім беру ұйымының ерекшелігі.* Әрбір мектептің, колледждің, университеттің немесе басқа орта білім беру ұйымының өзіндік ерекшеліктері бар, мысалы, оқушылар саны, мамандандырылған сыныптар немесе курстардың болуы, кадрлар құрамының ерекшеліктері және т.б. Бұл факторлар МЖМБС-ны сәтті енгізу үшін қандай бейімделулер мен өзгерістер қажет екеніне айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

2. *Аймақтық ерекшеліктерді есепке алу.* Әлеуметтік-мәдени контекст, экономикалық жағдайлар, демография және басқалар сияқты аймақтық факторлар да әр жерде әр түрлі болуы мүмкін. Сондықтан жекелендірілген қолдау білім беру шешімдерін әзірлеу және енгізу кезінде осы аймақтық ерекшеліктерді ескеруді қамтиды.

3. *Оқушылардың қажеттіліктері және білім беру мақсаттары.* Әр түрлі оқу орындарының білім берудегі мақсаттары мен басымдықтары әр түрлі болуы мүмкін. Жеке қолдау оқушылардың қажеттіліктері мен мақсаттарын ескереді, сонымен қатар оларға тиісті білім беру мүмкіндіктерін беруге тырысады.

4. *Өзгерістерге дайындық деңгейі.* Кейбір білім беру ұйымдары МЖМБС енгізуге дайын болуы мүмкін, ал басқалары бейімделу үшін көбірек көмек пен уақытты қажет етуі мүмкін. Жеке қолдау дайындық деңгейін бағалауға және тиісті көмек көрсетуге мүмкіндік береді.

5. *Ағымдағы жағдайды талдау және бағалау.* Жеке қолдау процесі білім беру ұйымындағы ағымдағы жағдайды талдаудан басталады. Бұған оқу бағдарламаларының аудиті, педагогикалық персоналдың кәсіби дайындық деңгейін бағалау және басқа да бағалау шаралары кіруі мүмкін.

6. *Шешімдер мен стратегияларды әзірлеу.* Ағымдағы жағдайды талдау негізінде МЖМБС-ға сәтті бейімделу үшін нақты шешімдер мен стратегиялар әзірленеді. Бұл шешімдер оқу бағдарламаларындағы, оқыту әдістемелеріндегі, бағалау құралдарындағы және басқа салалардағы өзгерістерді қамтуы мүмкін.

Жекелендірілген қолдау білім беру ұйымдарына жаңа стандарттарға дәлірек және тиімді бейімделуге және олардың контексті мен қажеттіліктеріне сәйкес білім беру сапасын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Бұл МЖМБС табысты енгізудің және білім беру стандарттарын арттырудың маңызды элементі.

3. Оқыту және кәсіби даму. Ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды элементі педагогтар мен әкімшілік қызметкерлерді жаңа стандарттармен жұмыс істеуге оқыту және дайындау болып табылады. Бұл тренингтерді, семинарларды, вебинарларды және кәсіби дамудың басқа түрлерін ұйымдастыруды қамтиды.

Педагогтар мен әкімшілік персоналды оқыту және кәсіби дамыту мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) табысты іске асыруда шешуші рөл атқарады. Ғылыми-әдістемелік қолдаудың бұл аспектісі бірнеше маңызды аспектілерді қамтиды:

Педагогикалық персонал МЖМБС-мен байланысты оқу бағдарламаларындағы, оқыту әдістемелеріндегі және бағалау құралдарындағы соңғы өзгерістерден хабардар болуы қажет. Оқыту оларға білімдері мен дағдыларын жаңартуға көмектеседі.

Педагогтар мен әкімшілік персонал МЖМБС мақсаттары мен міндеттерін, сондай-ақ білім деңгейіне қойылатын талаптарды жақсы түсінуі тиіс. Оқыту оларға стандарт мәтіндерімен танысуға және оларды жұмыс контекстінде түсіндіруге мүмкіндік береді.

Оқыту МЖМБС тиімді іске асыру үшін қажетті кәсіби құзыреттерді дамытуды қамтиды. Бұл оқытудың жаңа әдістерін, бағалау стратегияларын, технологияларды және басқа құралдарды қолданумен байланысты болуы мүмкін.

Оқыту сонымен қатар жаңа стандарттарға бейімделу процесінде педагогтар мен әкімшілік қызметкерлерді қолдауды қамтуы мүмкін. Бұл әсіресе МЖМБС енгізудің бастапқы кезеңінде маңызды болуы мүмкін.

Оқыту көбінесе тәжірибе алмасуға және педагогтар арасында ынтымақтастық орнатуға мүмкіндік береді. Олар әріптестерінен ең жақсы тәжірибелерді үйрене алады және стандартты жүзеге асырудың бірлескен тәсілдерін дамыта алады.

Оқыту, сонымен қатар, педагогтар мен әкімшілік персонал МЖМБС-пен байланысты өз мәселелерін, мәселелері мен идеяларын талқылай алатын қолдау желілерін құруға ықпал етуі мүмкін.

Оқыту және кәсіби даму МЖМБС-ты табысты іске асыруда маңызды рөл атқарады, өйткені білім беру ұйымдары мен олардың персоналын білім берудің жаңа жағдайларында тиімді жұмыс істеу үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз етеді. Бұл сонымен қатар білім беру сапасын арттыруға және МЖМБС белгілеген білім беру мақсаттарына қол жеткізуге ықпал етеді.

4. Бағалау және мониторинг. МЖМБС енгізу тиімділігін бағалау және мониторингілеу жүйесі табысты тәжірибелер мен сын-қатерлерді анықтауға мүмкіндік береді. Ол бағалау құралдарын әзірлеуді және бағалау іс-шараларын

жүргізуді, сондай-ақ МЖМБС енгізу стратегиясын түзету үшін деректерді талдауды қамтиды.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бағалау және мониторинг стандарттың енгізілу тиімділігін бағалауға және қажетті түзетулер енгізуге мүмкіндік беретін маңызды элементтер болып табылады.

МЖМБС енгізу тиімділігін бағалау үшін тиісті бағалау құралдарын әзірлеу қажет. Бұл құралдарға тесттер, сауалнамалар, сауалнамалар, оқу материалдарын талдауға арналған айдарлар және деректерді жинаудың басқа әдістері кіруі мүмкін. Олар бағалаудың нақты мақсаттары мен міндеттеріне бейімделуі керек.

Бағалау іс-шараларын жүйелі жүргізу МЖМБС енгізудің әртүрлі аспектілері туралы деректерді жинауға мүмкіндік береді. Бұл оқушылардың білімі мен дағдыларын бағалауды, оқу бағдарламаларының тиімділігін бағалауды, мұғалімдердің кәсіби дайындығын бағалауды және т.б. қамтуы мүмкін.

Жиналған деректер сәтті тәжірибелер мен қиындықтарды анықтау үшін талданады. Талдау нәтижелерді белгіленген стандарттармен салыстыруды, трендтер мен үлгілерді анықтауды және жақсартуды қажет ететін аймақтарды анықтауды қамтуы мүмкін.

Деректерді талдау негізінде МЖМБС енгізу процесін түзету үшін ұсыныстар мен стратегиялар әзірленеді. Бұл оқу бағдарламаларындағы, оқыту әдістемелеріндегі, бағалау тәжірибелеріндегі және білім беру процесінің басқа аспектілеріндегі өзгерістерді қамтуы мүмкін.

Бағалау мен бақылаудың маңызды элементі - ББЖМ және ҚМА. Бұл емтихандар мен тесттер оқушылардың үлгерімі мен жалпы білім беру жүйесінің тиімділігі туралы объективті мәліметтер береді.

Бағалау және бақылау сонымен қатар білім беру процесінің барлық қатысушыларынан, соның ішінде оқушылардан, тәрбиешілерден, әкімшілік қызметкерлерден және ата-аналардан кері байланыс жинауды қамтиды. Бұл барлық мүдделі тараптардың пікірлері мен қажеттіліктерін ескеруге мүмкіндік береді.

Бағалау және мониторинг жүйесі МЖМБС сәйкес білім беру сапасын қолдау мен жақсартудың маңызды құралы болып табылады. Бұл сізге табысты тәжірибелерді анықтауға, қиындықтарға жауап беруге және білім беру процестерін үздіксіз жетілдіруге мүмкіндік береді.

5. Оқушыларды қолдау. Ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды құрамдас бөлігі оқушыларды табысты оқыту үшін барлық қажетті ақпаратпен және ресурстармен қамтамасыз ету болып табылады. Бұған қол жетімді оқу материалдарын жасау, оқу процесінде қолдауды ұйымдастыру және мансап жолдарын таңдауға көмектесу кіреді.

Оқушыларды қолдау мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.

Оқушыларды табысты оқытуды қамтамасыз ету үшін МЖМБС стандарттарына сәйкес келетін оқу материалдарын әзірлеу және оларға қолжетімділікті қамтамасыз ету қажет. Бұған оқулықтар, оқу құралдары, электронды ресурстар және басқа да білім беру материалдары кіруі мүмкін.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде оқу процесі кезінде оқушыларға қолдау көрсету қажет. Бұл оқуда қиындықтарға тап болған оқушыларға қосымша сабақтар, кеңес беру, тьюторлық және басқа да көмек түрлерін қамтуы мүмкін.

Оқушыларды қолдаудың маңызды бөлігі-оларға мансап жолдарын таңдауға және кәсіби бағдарлауға көмектесу. Бұл әртүрлі кәсіптер, білім беру бағдарламалары және одан әрі оқыту мен дамыту мүмкіндіктері туралы ақпаратты қамтуы мүмкін.

Әр оқушының өзіндік ерекше қажеттіліктері мен ерекшеліктері бар. Сондықтан әр оқушының дайындық деңгейін, қызығушылықтары мен қабілеттерін ескере отырып, қолдау жеке болуы керек. Бұл жеке білім беру жоспарлары мен бағдарламаларын әзірлеуді қамтуы мүмкін.

Оқушыларды тиімді қолдау үшін олардың үлгерімі мен ілгерілеуіне мониторинг пен бағалау жүргізу қажет. Бұл оқу проблемаларын анықтауға және қажетті көмекті уақтылы ұсынуға көмектеседі.

Оқушыларды ақпаратпен және ресурстармен қамтамасыз ету әрбір оқушы өзін жайлы және оқуға ынталы сезінетін қолайлы білім беру ортасын құрумен қатар жүруі тиіс.

МЖМБС контекстінде оқушыларды қолдау әр оқушының қажеттіліктері мен мүмкіндіктерінің әртүрлілігін ескере отырып, инклюзивті және сапалы білім беруге мүмкіндік береді.

6. Ынтымақтастық және тәжірибе алмасу. МЖМБС енгізу көбінесе білім беру ұйымдары, педагогтар мен әкімшілік органдар арасындағы ынтымақтастықты талап етеді. Сондықтан ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу білім беру ұйымдары мен мамандар арасында тәжірибе және үздік тәжірибелер алмасуға ықпал етуі тиіс.

Ынтымақтастық пен тәжірибе алмасу мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік қолдауда маңызды рөл атқарады және стандарттың неғұрлым табысты іске асырылуын қамтамасыз етеді.

Білім беру ұйымдары мен әкімшілік органдар семинарлар, мастер-класстар және конференциялар сияқты бірлескен іс-шараларды ұйымдастыру арқылы өзара ынтымақтаса алады. Осындай іс-шаралар аясында педагогтер мен әкімшілер өз тәжірибелерімен, табысты тәжірибелерімен және оқыту әдістерімен бөлісе алады.

Білім беру ұйымдары бірлесіп зерттеу және ақпарат алмасу үшін мұғалімдер мен әкімшілерді біріктіретін оқыту желілерін құра алады. Бұл желілер жұмыс кездесулерінде озық әдістерді таратуға және оқытуға ықпал ете алады.

Педагогтер, әсіресе жаңадан бастаушылар, тәжірибелі әріптестерінен қолдау мен көмек ала алады. Бұл тәлімгерлік пен МЖМБС-қа қатысты мәселелер бойынша кеңес беруді қамтуы мүмкін.

Білім беру ұйымдары зерттеудің заманауи тәсілдері Lesson study немесе сабақты зерттеу және Action researche немесе іс-әрекеттегі тәжірибені зерттеу аясында білім беру тәжірибелерін зерттеу және талдау бойынша ынтымақтаса алады. Бұл МЖМБС енгізудегі табысты тәсілдер мен проблемаларды анықтауға және деректер мен зерттеулер негізінде стратегиялар мен шешімдерді әзірлеуге мүмкіндік береді.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу, сонымен қатар, ресурстарды ұсына алатын және МЖМБС енгізу процестерін реттей алатын әкімшілік органдармен ынтымақтастықты қамтуы мүмкін. Бірлескен ынтымақтастық білім беру ұйымдарына аймақ немесе ел деңгейінде қажетті қолдау алуға мүмкіндік береді.

Тәжірибе алмасу, сонымен қатар, білім беру ұйымдары мен мамандар басқа елдердің әріптестерімен тәжірибе алмасатын халықаралық бастамаларды қамтуы мүмкін. Бұл білім беру ұйымдарына әлемдік педагогикада қолданылатын үздік тәжірибелер мен әдістемелер туралы білуге мүмкіндік береді.

Ынтымақтастық пен тәжірибе алмасу білім беру ұйымдары мен педагогтарға бір-бірінен үйренуге, озық әдістемелерді енгізуге және оқушыларды оқыту мен тәрбиелеуде үздік нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік бере отырып, МЖМБС-ты неғұрлым тиімді іске асыруға ықпал етеді.

7. Өзектендіру (актуализация) және бейімделу. Білім беру жүйесі үнемі өзгеріп, дамып отырады. Сондықтан МЖМБС сүйемелдеуінің маңызды ерекшелігі білім беру саласындағы өзгермелі талаптар мен жаңа сын-тегеуріндерге тез бейімделу қабілеті болып табылады.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу контекстінде өзектендіру және бейімдеу білім беру жүйесінің білім беру ортасында туындауы мүмкін өзгермелі талаптар мен сын-тегеуріндерге тез жауап беру қабілетін білдіреді.

Білім беру стандарттары білім беру мен қоғамның дамуына сәйкес өзгеруі мүмкін. Өзектендіру және бейімдеу жаңа стандарттарды талдауды және оларды оқу бағдарламалары мен оқыту әдістемелеріне енгізуді қамтиды.

Жаңа технологиялар мен білім беру құралдарының пайда болуымен оларды оқу процесіне біріктіру қажеттілігі туындайды. МЖМБС сүйемелдеуі жаңа білім беру технологиялары мен оқыту әдістеріне бейімделуді қамтуы тиіс.

Қоғам оқушылардың жаңа дағдылары мен құзыреттіліктерін дамытуды қоса алғанда, білім беруден күтулерін өзгерте алады. Өзектендіру және бейімделу білім беру жүйесіне осы өзгеретін талаптарға сәйкес болуына мүмкіндік береді.

Оқытудың педагогикалық әдістері мен стратегиялары да өзгеруі мүмкін. Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу өзекті және тиімді болып қалуы үшін әдістемелер мен тәсілдерді үнемі жаңартып отыруды қамтуы тиіс.

Оқытуды даралау қазіргі білім беру жүйесінің маңызды бөлігіне айналуда. Бейімделу оқушылармен жұмыс істеудің жеке білім беру жоспарлары мен әдістерін әзірлеуді және енгізуді қамтиды.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүйесі МЖМБС енгізу нәтижелері мен тиімділігін талдауға және қажетті түзетулер енгізуге мүмкіндік беретін кері байланыс тетіктерін де қамтуы тиіс.

Өзектендіру және бейімдеу білім беру ұйымдары мен педагогтарға заманауи талаптар мен сын-қатерлерге сәйкес сапалы білім беруді қамтамасыз ете отырып, өзгерістерге икемді және дайын болуға мүмкіндік береді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу стандарттарды табысты іске асыруда және сапалы білім беруді қамтамасыз етуде маңызды міндеттерді іске асырады. Бұл білім беру ұйымдары мен мұғалімдерге жаңа талаптарға бейімделуге, кәсіби шеберлікті арттыруға және оқушылардың оқуы мен дамуы үшін жақсы жағдайларды қамтамасыз етуге көмектеседі.

МЖМБС іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің негізгі міндеттері:

1) **МЖМБС іске асыру үшін қажетті әдістемелік материалдарды әзірлеу.**

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) іске асыру үшін әдістемелік материалдарды әзірлеу білім беру процесін ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Бұл процесс келесі аспектілерді қамтиды:

1. ***Стандарттарды талдау.*** Біріншіден, әдістемелік жұмыс мамандары МЖМБС мәтіндерін талдайды, оқу процесіне енгізілуі қажет білім алушыларға қойылатын негізгі құзыреттер мен талаптарды анықтайды. Бұл мақсаттар мен міндеттерді, стандарттың құрылымын және оқушылардың білім беру жетістіктерінің деңгейі бойынша күтулерді түсінуді қамтиды.

Білім берудегі стандарттарды талдау - бұл білім берудің мазмұны мен нәтижелеріне қойылатын талаптарды белгілейтін білім беру стандарттарын зерттеу және бағалау процесі. Бұл процесс білім беру ұйымдары мен педагогтер үшін маңызды, өйткені бұл оларға оқу бағдарламалары мен сабақтарда қандай мақсаттар мен стандарттарға қол жеткізу керектігін түсінуге мүмкіндік береді.

МЖМБС талдауы білім беру стандарттарының мәтінін мұқият зерделеуден басталады. Бұл стандарттардың негізгі мақсаттары мен міндеттерін, сондай-ақ олардың құрылымы мен ұйымдастырылуын түсінуді қамтиды. Жалпы орта білім берудің бүкіл жүйесіне арналған жалпы стандарттар да, оқытудың жекелеген деңгейлеріне арналған стандарттар да ескеріледі.

Білім беру стандарттары көбінесе оқушылардың білім берудің белгілі бір кезеңдерінде дамытып, қол жеткізуі керек негізгі құзыреттіліктерін анықтайды. Талдау мұғалімдер мен әдіскерлерге белгілі бір деңгей немесе пән үшін қандай дағдылар мен білімге басымдық берілетінін нақты анықтауға мүмкіндік береді.

Стандарттарды зерттегеннен кейін оларды бұрыннан бар оқу бағдарламаларымен және оқу материалдарымен салыстыру керек. Бұл

қолданыстағы бағдарламалардың стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін және оларды жетілдіруді немесе жаңартуды қажет ететіндігін анықтауға мүмкіндік береді.

Стандарттарды талдау оқу материалдарын әзірлеу және сабақтарды жоспарлау үшін негіз болып табылады. Мұғалімдер мен әдіскерлер сабақтың мақсаттары мен мазмұнын анықтау, сәйкесінше оқыту және бағалау әдістерін таңдау үшін стандарттар туралы ақпаратты пайдалана алады.

Стандарттар, сонымен қатар, оқу мақсаттарын немесе пәндер бойынша күтілетін оқу нәтижелерін анықтайды. Стандарттарды талдау мұғалімдер мен әкімшілерге осы оқу мақсаттарына немесе күтілетін нәтижелерге сәйкес келетін және оқушылардың жетістіктерін бағалауға мүмкіндік беретін бағалау әдістерін жасауға мүмкіндік береді.

Білім берудегі стандарттар уақыт өте келе өзгеруі немесе жаңартылуы мүмкін. Сондықтан стандарттарды талдау сонымен қатар оқу бағдарламалары мен әдістерін өзекті стандарттарға сәйкестендіру үшін үнемі бақылау және бейімдеу процесін қамтиды.

Стандарттарды талдау білім берудің жоғары сапасына ықпал етеді, өйткені ол оқу бағдарламалары мен әдістемелерінің білім беру стандарттарының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге көмектеседі. Бұл қажетті білім беру нәтижелеріне қол жеткізуге мүмкіндік беретін білім беру қызметіндегі маңызды кезең.

2. Оқу бағдарламаларын әзірлеу. МЖМБС талдауы негізінде әдіскерлер мұғалімдермен бірлесіп білім берудің әрбір деңгейі (бастауыш, негізгі, жалпы орта) үшін оқу бағдарламаларын әзірлейді немесе жаңартады. Оқу бағдарламалары пәндердің мазмұнын, материалды оқу ретін, оқытудың мақсаттары мен міндеттерін анықтайды.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) талдау негізінде оқу бағдарламаларын әзірлеу білім беру үдерісіндегі маңызды кезең болып табылады, өйткені ол оқу бағдарламаларының стандарттар талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге және білім берудің белгіленген мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған. Міне, оқу жоспарын әзірлеу процесі туралы кейбір мәліметтер:

Біріншіден, білім басқармалары мен білім беру бөлімдерінің жалпы пәндері бойынша аймақтық әдіскерлерімен және пән мұғалімдерімен бірлесе отырып, оқу бағдарламаларын әзірлеу жөніндегі ұйымның әзірлеушілері білім берудің нақты деңгейлері мен пәндері үшін МЖМБС мәтіндерін мұқият зерделейді. Бұл жалпы мақсаттарды, оқушылардың құзыреттілігіне қойылатын талаптарды, негізгі мазмұнды бөлімдер мен тақырыптарды талдауды қамтиды.

МЖМБС негізінде білім берудің әрбір пәні мен деңгейі үшін оқытудың мақсаттары мен міндеттері айқындалады. Білім беру мақсаттары білім алушыларға қажет белгілі бір дағдыларды, білім мен құзыреттілікті дамытуды қамтуы мүмкін.

Оқу бағдарламаларын жасаушылар, әдіскерлер мен мұғалімдер оқу бағдарламаларына қандай тақырыптар мен бөлімдер енгізілетінін, сондай-ақ оқу

мақсаттарына жету үшін қандай оқыту әдістемелері қолданылатынын анықтайды. Бұған оқу материалдарын таңдау, бағалау әдістері және оқу процесін ұйымдастыру кіреді.

Әзірленген оқу бағдарламаларының негізінде білім берудің әрбір деңгейі үшін оқу жоспарлары жасалады. Оқу жоспарлары материалды оқудың реттілігін, сабақтардың санын, оқу сабақтарының ұзақтығын және оқу процесін ұйымдастырудың басқа аспектілерін анықтайды.

Оқу бағдарламалары МЖМБС өзгерістеріне және білім берудің заманауи талаптарына сәйкес үнемі жаңартылып отыруы тиіс. Бұл білім беру процесінің өзектілігін сақтауға мүмкіндік береді.

Оқу бағдарламалары пән мұғалімдерінің пән бойынша күнтізбелік-тақырыптық жоспарлауды құрастыру шеңберінде оқушылардың жергілікті жағдайлары мен қажеттіліктеріне бейімделуі мүмкін. Бұл аймақтың ерекшелігін, ресурстардың болуын және оқушылардың ерекшеліктерін ескеруді қамтуы мүмкін.

МЖМБС негізінде оқу бағдарламаларын әзірлеу ұлттық стандарттар мен талаптарға сәйкес келетін сапалы және жүйелі білім беруді қамтамасыз етеді. Ол сондай-ақ оқушылардың дайындық деңгейіне және табысты өмір мен мансап үшін қажетті құзыреттіліктерді қалыптастыруға ықпал етеді.

3. Оқу материалдарын жасау. Әдістемелік жұмыс оқулықтар, жұмыс дәптерлері, оқу құралдары және дидактикалық материалдар сияқты оқу-әдістемелік материалдарын жасауды немесе бейімдеуді қамтиды. Бұл материалдар стандарттарға сай болуы керек және мұғалімдерге білім беру мақсаттарын сәтті жүзеге асыруға көмектесуі керек.

Оқу материалдарын жасау - бұл оқу процесінде мұғалімдер оқушыларды оқыту және қолдау үшін пайдаланатын оқу ресурстарын әзірлеу және дайындау процесі.

Әр түрлі пәндер мен білім деңгейлері үшін оқулықтар мен оқу құралдары бұрыннан бар. Орта білім беру ұйымдары үшін оқулықтар мен оқу құралдарын әзірлеуді ұйымдастырумен айналысатын ұйымдар аудандық және облыстық әдістемелік кабинеттердің пәндері бойынша өңірлік әдіскерлерді және орта білім беру ұйымдарының пән мұғалімдерін әзірлеуге тартады. Орталық менеджерлері, әдіскерлер мен мұғалімдер оқулықтар мен оқу құралдарын мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының (МЖМБС) талаптарына бейімдей алады. Бұл мәтіндерді өзгертуді, тапсырмаларды қосуды, ақпаратты нақтылауды және модификацияның басқа түрлерін қамтуы мүмкін.

Тиісті оқу материалдары болмаған немесе стандарттарға сәйкес келмеген жағдайларда оқулықтар мен оқу құралдарын әзірлеуді ұйымдастыруға жауапты орталықтың менеджерлері, әдіскерлер мен мұғалімдер жаңа оқу материалдарын әзірлей алады. Бұған оқулықтар жазу, жұмыс дәптерлерін құру, дидактикалық құралдар мен басқа да білім беру ресурстарын әзірлеу кіруі мүмкін.

Мұғалімдер, сонымен қатар, презентациялар, бейне сабақтар, интерактивті тапсырмалар және онлайн материалдар сияқты қосымша оқу ресурстарын

таңдап, жасай алады. Бұл ресурстар оқу процесін байытып, оны оқушылар үшін қызықты әрі қолжетімді ете алады.

Оқу материалдары белгілі бір оқушылардың қажеттіліктеріне қарай жекелендірілуі мүмкін. Бұл қабілетті оқушыларға қосымша тапсырмалар жасауды және қиындықтарға тап болғандарға қосымша түсініктемелер мен қолдау көрсетуді қамтиды.

Оқу материалдары өзекті болуы керек және өзгертін стандарттар мен талаптарға сай болуы керек. Әдіскерлер мен мұғалімдер оқу үшін өзекті және тиімді болып қалуы үшін материалдарды үнемі жаңартып, жаңартып отыруы керек.

Оқу үдерісінде оқу материалдарын пайдаланғаннан кейін олардың тиімділігін бағалау жүргізіледі. Бұған мұғалімдер мен оқушылардан кері байланыс жинау, оқу нәтижелерін талдау және қажетті түзетулер енгізу кіруі мүмкін.

Оқу материалдарын жасау білім беру процесінің негізгі құрамдас бөлігі болып табылады, өйткені материалдардың сапасы оқушылардың оқу жетістіктеріне айтарлықтай әсер етуі мүмкін. Тиімді оқу материалдары білім алушылардың нақты қажеттіліктеріне бейімделуі және білім беру стандарттары мен мақсаттарына сәйкес келуі тиіс.

4. Әдістемелік ұсынымдар дайындау. Әдіскерлер мұғалімдерге оқу материалдарын пайдалану, оқу процесін ұйымдастыру және оқушылардың білім жетістіктерін бағалау бойынша әдістемелік ұсынымдар мен нұсқаулықтар әзірлейді. Бұл ұсынымдар мұғалімдерге МЖМБС сәйкес оқушылардың білімін тиімді оқытуға және бағалауға көмектеседі.

Әдістемелік ұсынымдарды дайындау білім беру процесінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады, өйткені ол мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына (МЖМБС) сәйкес сапалы және бірыңғай оқытуды қамтамасыз етуге бағытталған.

Әдіскерлер нақты пәндер мен білім деңгейлері үшін МЖМБС мәтіндеріне егжей-тегжейлі талдау жүргізеді. Олар стандарттарда белгіленген негізгі талаптарды, құзыреттерді, мақсаттар мен міндеттерді анықтайды.

МЖМБС талдауы негізінде әдіскерлер мұғалімдерге оқу процесіне стандарттарды тиімді енгізуге көмектесетін әдістемелік материалдар әзірлейді. Бұл материалдар сабақ жоспарларын, оқу материалдарын таңдау бойынша ұсынымдарды, оқыту әдістемелерін және бағалауды қамтуы мүмкін.

Әдіскерлер МЖМБС-ға сәйкес оқыту әдістері мен тәсілдерін оқыту мақсатында мұғалімдер үшін семинарлар, тренингтер мен шеберлік сыныптарын ұйымдастыра алады. Бұл мұғалімдерге стандарттарды жақсы түсінуге және оларды іс жүзінде қолдануға мүмкіндік береді.

Әдіскерлер МЖМБС сәйкес оқытумен байланысты туындаған мәселелер мен қиындықтарды шешуге көмектесу арқылы мұғалімдерге консультативтік қолдау көрсетеді.

Әдіскерлер сонымен қатар МЖМБС сәйкес келетін оқушылардың білім жетістіктерін бағалаудың бағалау құралдары мен әдістемелерін әзірлей алады.

Бұл бақылау және қорытынды жұмыстарға арналған бағалау критерийлерін, тапсырмаларды және басқа материалдарды құруды қамтиды.

Әдістемелік ұсынымдар үнемі жаңартылып отырады және МЖМБС-дағы өзгерістерге және заманауи білім беру талаптарына сәйкес бейімделеді. Бұл мұғалімдер мен білім беру ұйымдарына өзекті болып қалуға және қазіргі стандарттарға сай болуға мүмкіндік береді.

Әдістемелік ұсыныстарды дайындау сапалы білім беруді қамтамасыз етуде және білім беру стандарттарын табысты іске асыруда шешуші рөл атқарады. Бұл мұғалімдерге стандарттарды жақсы түсінуге және қолдануға көмектеседі, бұл білім деңгейін көтеруге және білім беру мақсаттарына жетуге көмектеседі.

Әдістемелік материалдарды әзірлеу МЖМБС табысты іске асырудың негізгі құрамдас бөлігі болып табылады, өйткені ол педагогикалық персоналды білім беру стандарттарына сәйкес оқушыларды оқыту үшін қажетті ресурстармен және нұсқаулықтармен қамтамасыз етеді.

2) Педагог қызметкерлер мен жұртшылық арасында МЖМБС мазмұны мен ерекшеліктері туралы түсіндіру жұмыстарын жүргізу.

Педагог қызметкерлер мен жұртшылық арасында мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының (МЖМБС) мазмұны мен ерекшеліктері туралы түсіндіру жұмыстарын жүргізу стандартты табысты іске асыруда және оның мақсаттары мен міндеттерін түсінуде маңызды рөл атқарады.

Бұл МЖМБС мазмұны мен маңыздылығы туралы баяндайтын семинарлар, конференциялар немесе ата-аналар жиналыстары сияқты ақпараттық іс-шараларды өткізуді қамтиды. Бұл ата-аналарға және қоғамның басқа мүшелеріне білім беру жүйесінде қандай өзгерістер болып жатқанын және олардың қандай пайда әкелетінін түсінуге мүмкіндік береді.

Педагогикалық қызметкерлер оның талаптары мен ерекшеліктерін толық түсіну үшін МЖМБС туралы егжей-тегжейлі оқытуды қажет етеді. Семинарлар мен тренингтер сияқты іс-шаралар мұғалімдерге жаңа стандарттарды үйренуге және оларды іс жүзінде қолдануға үйренуге мүмкіндік береді.

Түсіндіру жұмысының маңызды бөлігі МЖМБС-да белгіленген негізгі ұғымдар мен мақсаттарды түсіндіру болып табылады. Бұл білім алушылардың құзыреттіліктерін егжей-тегжейлі талдауды және оларға қалай қол жеткізілетінін түсіндіруді қамтуы мүмкін.

Қоғамдық пікірталастар мен форумдарды ұйымдастыру әртүрлі мүдделі тараптарға өз пікірлерін білдіруге және МЖМБС-қа қатысты мәселелерді талқылауға мүмкіндік береді. Бұл стандартты кеңірек түсінуге және оны жүзеге асыруға жұртшылықты тартуға ықпал етеді.

Педагог қызметкерлер мен ата-аналар МЖМБС-ға қатысты сұрақтар мен қиындықтарға тап болуы мүмкін. Осы мәселелер бойынша кеңес беру және қолдау көрсету түсініспеушіліктерді шешуге және стандартты сәтті жүзеге асырудағы кедергілерді жоюға көмектеседі.

Түсіндіру жұмыстары, сонымен қатар, МЖМБС-ны жергілікті жағдайлар мен қажеттіліктерге бейімдеуді қамтиды. Мысалы, стандарт аймақтың белгілі

бір білім беру жүйесіне қалай сәйкестендірілетінін түсіндіру қажет болуы мүмкін.

МЖМБС іске асыруға қатысты педагогтардан, ата-аналардан және білім алушылардан кері байланыс жинау маңызды. Бұл ақпарат стандартты түзету және жетілдіру және оны жүзеге асыру үшін пайдаланылуы мүмкін.

Осылайша, МЖМБС туралы түсіндіру жұмысы жұртшылықты стандарт туралы хабардар етіп қана қоймайды, сонымен қатар білім беру ұйымдарында стандартты түсінуге, қолдауға және табысты іске асыруға ықпал етеді

3) МЖМБС іске асыру мәселелері бойынша педагог қызметкерлермен әдістемелік жұмыс жүргізу.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) іске асыру мәселелері бойынша педагог қызметкерлермен әдістемелік жұмыс жүргізу осы стандартты ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды бөлігі болып табылады. Бұл бірқатар негізгі аспектілерді қамтиды:

1. Жаңа талаптарды үйрету. Педагог қызметкерлер МЖМБС белгілеген жаңа талаптармен және стандарттармен танысуға тиіс. Бұл оқу бағдарламаларындағы, оқыту әдістемелеріндегі, бағалаудағы және оқу процесінің құрылымындағы өзгерістерді зерттеуді қамтуы мүмкін. Семинарлар мен тренингтер өткізу мұғалімдерге осы өзгерістерді игеруге көмектеседі.

2. Оқу материалдарын әзірлеу және бейімдеу. Педагог қызметкерлерге МЖМБС сәйкес жаңа оқу материалдарын әзірлеу немесе қолданыстағы оқу материалдарын бейімдеу үшін қолдау мен ресурстар қажет болуы мүмкін. Бұл жаңа дидактикалық, оқу-әдістемелік және басқа материалдарды құруды қамтуы мүмкін.

3. Әдістемелік ұсынымдар әзірлеу. Әдіскерлер мен сарапшылар жаңа стандарттарды қолдану бойынша мұғалімдерге арналған нұсқаулықтар мен ұсыныстар жасай алады. Бұл ұсыныстар мұғалімдерге МЖМБС-ты оқыту тәжірибесінде тиімді жүзеге асыруға көмектеседі.

4. Қолдау және кеңес беру. Педагог қызметкерлер МЖМБС іске асыру кезінде сұрақтар мен қиындықтарға тап болуы мүмкін. Кеңес беру және қолдау көрсету оларға осы мәселелерді шешуге және қиындықтарды сәтті жеңуге көмектеседі.

5. Тәжірибе алмасу. Әдістемелік жұмыс, сонымен қатар, мұғалімдер арасында тәжірибе алмасуға ықпал етеді. Педагогтер МЖМБС іске асырудағы үздік практикаларымен, табысты оқыту әдістерімен және тәжірибелерімен бөлісе алады.

6. Бағалау және мониторинг. Әдістемелік жұмысты жүргізу МЖМБС іске асырылуын бағалау мен мониторингті қамтуы мүмкін. Бұл стандартты іске асырудағы жетістіктер мен қиындықтарды бағалау үшін бағалау құралдарын әзірлеуді және деректерді талдауды қамтуы мүмкін.

7. Контекстке бейімделу. Әдістемелік жұмыс әрбір білім беру ұйымы мен өңірдің ерекшеліктерін ескеруі тиіс. Бұл әдістемелік тәсілдер мен материалдарды нақты жағдайлар мен қажеттіліктерге бейімдеуді қамтиды.

8. Білім беру жетістіктерін бағалауда қолдау көрсету. Әдістемелік жұмыс МЖМБС сәйкес оқушылардың білім жетістіктерін өлшеуге арналған бағалау әдістері мен құралдарын әзірлеу мен қолдануда қолдауды қамтуы мүмкін.

Нәтижесінде, МЖМБС іске асыру мәселелері бойынша педагог қызметкерлермен әдістемелік жұмыс білім беру тәжірибелерін жаңа стандарттарға сәтті бейімдеуге ықпал етеді және қоғам мен уақыт талаптарына сәйкес сапалы білім беруді қамтамасыз етеді.

4) МЖМБС іске асыру мониторингі және оның нәтижелерін бағалау.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) іске асыру мониторингі және оның нәтижелерін бағалау белгіленген стандарттарға сәйкес білім беру процесін бақылау мен басқаруға жүйелі тәсілді білдіреді. Бұл келесі әрекеттерді қамтиды:

1. *Бағалау құралдарын әзірлеу.* Бұған МЖМБС белгілеген білім беру мақсаттарына қол жеткізу деңгейін өлшеуге мүмкіндік беретін тесттер, емтихандар, тапсырмалар және басқа да бағалау материалдарын жасау кіреді. Бағалау құралдары нақты құрылымдалған және мәлімделген стандарттарға сәйкес болуы керек.

2. *Бағалау іс-шараларын жүргізу.* Бұл емтихандар, тесттер, тестілеу және оқушылардың білімі мен дағдыларын талдаудың басқа түрлері сияқты әртүрлі ресми бағалау шараларын ұйымдастыруды қамтиды. Бағалау шаралары тұрақты және жүйелі болуы керек.

3. *Деректерді жинау және нәтижелерді талдау.* Бағалау шараларын өткізгеннен кейін деректерді жинау және нәтижелерге талдау жүргізу қажет. Бұған студенттердің білім беру мақсаттарына жету деңгейін анықтау, қателіктер мен тенденцияларды талдау, сәтті және сәтсіз тәжірибелерді анықтау кіреді.

4. *Оқу процесінің мониторингі.* МЖМБС іске асырылуын бағалау оқу процесінің мониторингін де қамтиды. Бұл білім беру процесінің барысын үнемі бақылауды, оқыту әдістерін бағалауды, оқу материалдарын және білім берудің басқа аспектілерін пайдалануды білдіреді.

5. *Білім беру процесін түзету.* Бағалау және мониторинг нәтижелері білім беру процесін түзету үшін пайдаланылуы керек. Егер нәтижелер сұраныстарға немесе стандарттарға сәйкес келмесе, оқыту әдістерін, материалдарын жақсарту және білім беру процесін ұйымдастыру бойынша шаралар қабылдау қажет.

6. *Есеп беру және кері байланыс.* Бағалау нәтижелері мен мониторинг деректері білім беру процесінің барлық қатысушылары, соның ішінде оқушылар, ата-аналар мен педагогтар үшін қолжетімді және түсінікті болуы тиіс. Бағалау нәтижелеріне негізделген кері байланыс білім сапасын жақсартуға мүмкіндік береді.

7. *Барлық мүдделі тараптардың қатысуы.* МЖМБС мониторингі мен бағалауы білім беру ұйымдарын, педагогтарды, ата-аналарды, әкімшілік органдар мен жұртшылықты қоса алғанда, барлық мүдделі тараптардың қатысуын қамтуы тиіс. Бұл кеңінен талқылауға және білім беру жүйесіне өзгерістер енгізуге ықпал етеді.

МЖМБС іске асырылуын мониторингілеу және бағалау белгіленген стандарттарға сәйкес келетін сапалы білім беруді қамтамасыз ету және білім беру жүйесін ұдайы жақсарту үшін қажет.

Осылайша, ғылыми-әдістемелік қолдаудың мазмұны мен ерекшеліктерін талдау МЖМБС іске асыруды ғылыми-әдістемелік қолдаудың негізгі бағыттарын анықтауға мүмкіндік берді:

– МЖМБС іске асыру үшін қажетті әдістемелік ұсыныстарды, оқу құралдарын, бағдарламаларды және басқа материалдарды әзірлеу.

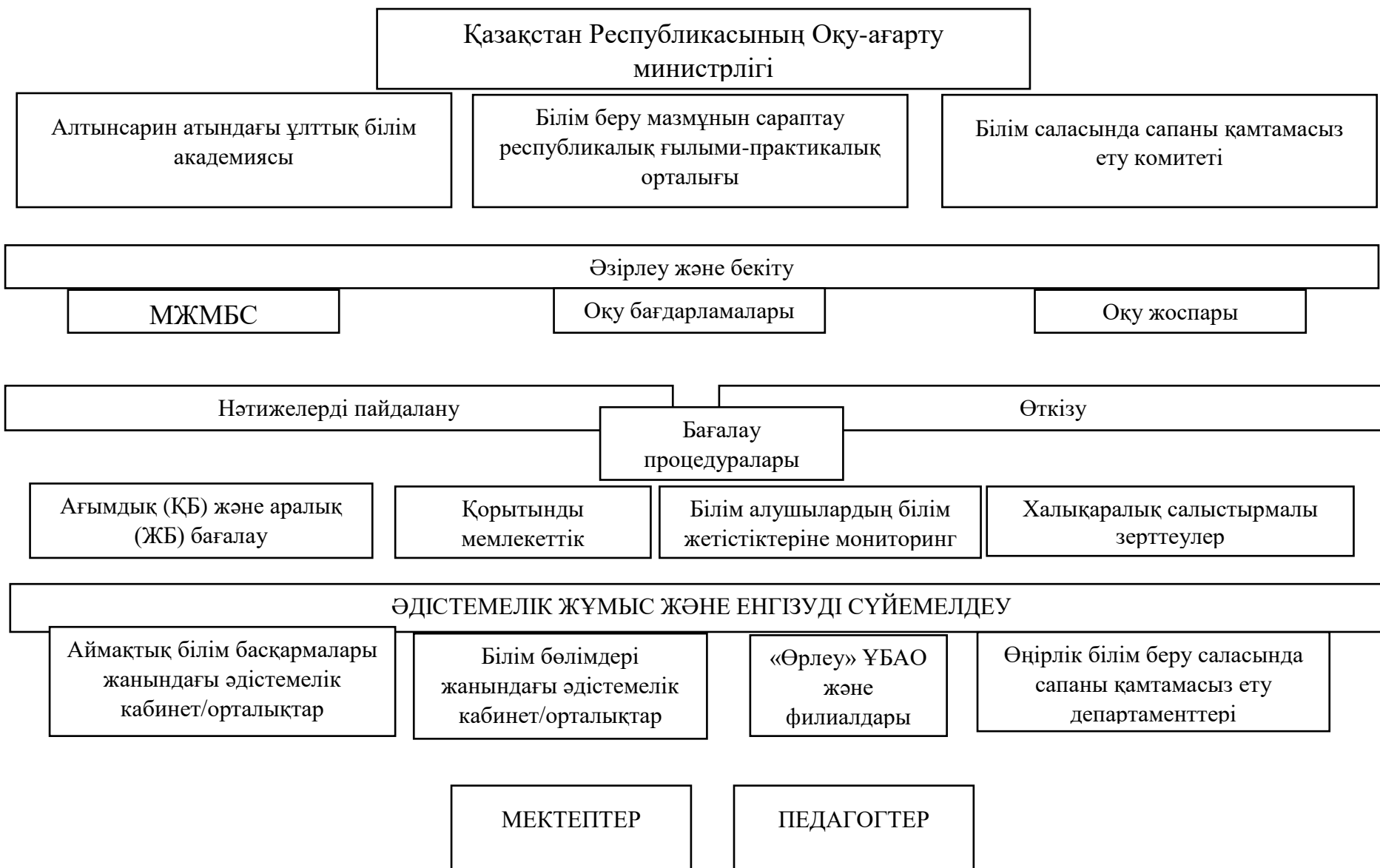
– МЖМБС іске асыру мәселелері бойынша семинарлар, конференциялар, мастер-кластар және басқа да іс-шаралар өткізу.

– МЖМБС іске асыру мәселелері бойынша онлайн-курстар мен басқа да қашықтықтан білім беру ресурстарын құру.

– МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізу және оның нәтижелерін бағалау.

МЖМБС іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің негізгі субъектілері (1-сурет):

- Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі.
- Ы.Алтынсарин атындағы ұлттық білім академиясы.

1-сурет. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүйесі

- Білім беру мазмұнын сараптау республикалық ғылыми-практикалық орталығы;
- Білім беру саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті;
- Аймақтық білім басқармалары жанындағы әдістемелік кабинеттер/орталықтар;
- Білім бөлімдері жанындағы әдістемелік кабинеттер / орталықтар;
- Өрлеу ҰБАО және оның филиалдары;
- Өңірлік білім беру саласында сапаны қамтамасыз ету департаменттері және т.б.;
- Барлық деңгейдегі білім беру ұйымдары.

МЖМБС іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу білім беру процесіне жаңа стандарттарды табысты енгізудің маңызды шарты болып табылады. Бұл білім берудің заманауи талаптарға сәйкестігін қамтамасыз етуге, оның сапасы мен тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

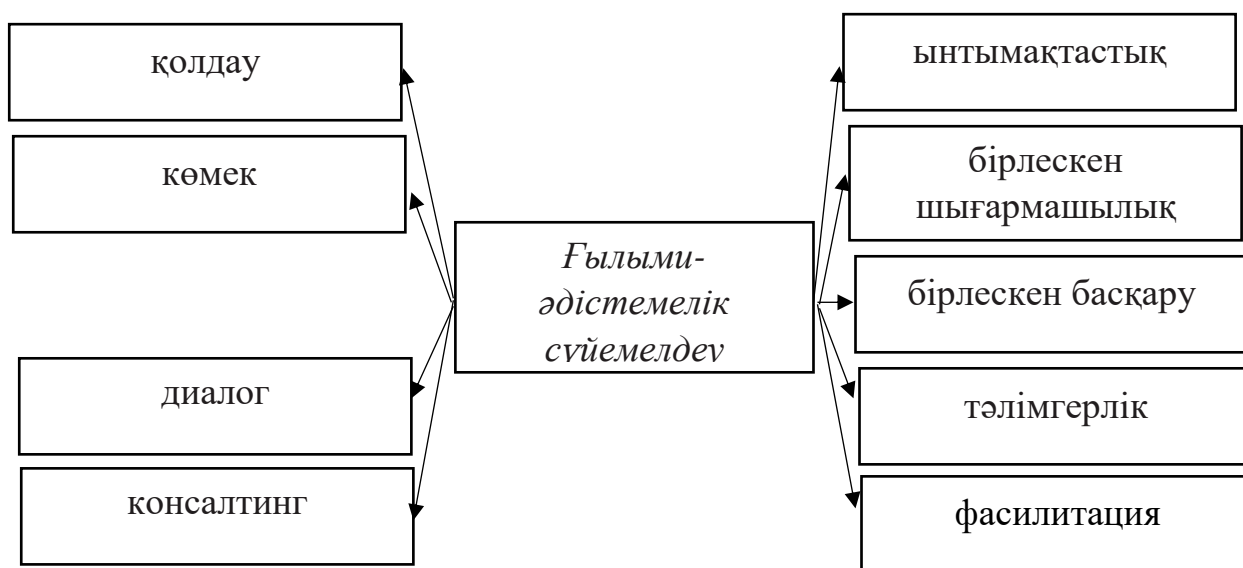
МЖМБС іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу стандарттардың бүкіл қолданылу кезеңінде жүзеге асырылатын үздіксіз процесс болып табылады. Ол педагог қызметкерлердің біліктілігін арттыруды, олардың кәсіби құзыреттерін дамытуды және мемлекеттік қорғаныс тапсырысын тиімді іске асыру үшін жағдайлар жасауды қамтамасыз етеді.

3 МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар

Сүйемелдеу мұғалімнің кәсіби тәжірибесін түсінуге, өзін-өзі дамытуды өзектендіруге, кәсіби жетістікке, жеке тұлғаны өзгертуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер, іс-шаралар, педагогикалық оқиғалар мен жағдайлар жүйесін қамтиды. Сүйемелдеу субъектілері педагог, тәлімгер, әдіскер, директордың ғылыми-әдістемелік жұмыс жөніндегі орынбасары, педагог-шебер, тәжірибелі маман, талантты қызметкер болып табылады [6].

Өзін-өзі дамыту, инновацияларға дайын болу, шығармашылық өзін-өзі жүзеге асыру, білім беру сапасын арттыру, білім беру процесінің инновациялық проблемаларын шешу факторы ретінде жалпы білім беру ұйымы жағдайында педагогтардың тиімді кәсіби-тұлғалық дамуы үшін жағдайлар жасау.

Орта білім беру ұйымдары жағдайында педагогтарды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің құрылымы сүйемелдеу тәсілдерін кешенді іске асыруды көздеп (2-сурет), олардың ішінен басымдықты таңдау субъектінің ерекшеліктері мен сұраныстарына, нақты жағдайға және педагогикалық оқиғаға байланысты болып табылады [6].

2-сурет. Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу нысандары

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде қолдау көрсету

Қолдау бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру МЖМБС міндеттерін тиімді шешуге жәрдемдесуді – педагогтердің қызметін оқытудың инновациялық тәсілдерін бірлесіп іздеу, кәсіби тәжірибені жаңарту, оқыту мен оқуды қайта құру режиміне бағдарлауды; педагогтардың табысты кәсіби-тұлғалық дамуы үшін жағдайлар жасауды көздейді [6].

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүйесінде қолдау түрлі нысандарда және әдістермен жүзеге асырылуы мүмкін, оның ішінде:

Кеңес беру. Педагог қызметкерлер ғылыми-әдістемелік орталықтардың, әдістемелік қызметтердің мамандарына, сондай-ақ тәжірибелі әріптестерінен кеңес сұрай алады. Консультациялар жеке немесе топтық форматта өткізілуі мүмкін [7].

МЖМБС бойынша педагогтерге консультациялар мемлекеттік білім беру стандарттарын іске асыруға байланысты түрлі мәселелер бойынша жүргізілуі мүмкін. Мұндай консультациялардың кейбір мысалдары:

– *Білім беру бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру мәселелері бойынша кеңес беру.* Мұғалімдер оқу бағдарламаларын, күнтізбелік-тақырыптық жоспарларын, әдістемелік материалдарды әзірлеуге көмек ала алады. Олар оқу бағдарламаларының МЖМБС талаптарына сәйкестігі, сондай-ақ осы талаптарға сәйкес білім беру процесін ұйымдастыру мәселелері бойынша кеңес ала алады.

– *Заманауи білім беру технологияларын пайдалану мәселелері бойынша кеңес беру.* Педагогтар білім беру процесінде заманауи білім беру технологияларын пайдалану мәселелері бойынша кеңес ала алады. Олар әртүрлі білім беру технологиялары туралы, сондай-ақ оларды оқу тиімділігін арттыру үшін қалай пайдалану керектігі туралы ақпарат ала алады.

– *Инновацияларды енгізу мәселелері бойынша кеңес беру.* Педагогтар білім беру үдерісіне инновацияларды енгізу мәселелері бойынша кеңес ала алады. Олар оқытудың әртүрлі инновациялық тәсілдері туралы, сондай-ақ оларды өз тәжірибесіне қалай енгізу керектігі туралы ақпарат ала алады.

Міне, консультацияларда қарастыруға болатын кейбір нақты сұрақтар:

– МЖМБС талаптарына сәйкес келетін авторлық білім беру бағдарламасын қалай әзірлеуге болады?

– МЖМБС талаптарына сәйкес білім беру процесін қалай ұйымдастыруға болады?

– Оқыту тиімділігін арттыру үшін заманауи білім беру технологияларын қалай пайдалануға болады?

– Оқытудың инновациялық тәсілдерін қалай енгізуге болады?

Консультациялар жеке немесе топтық форматта өткізілуі мүмкін. Жеке кеңес беру нақты мәселені немесе мәселені егжей-тегжейлі қарастыруға мүмкіндік береді. Топтық кеңес әріптестермен тәжірибе алмасуға және кері байланыс алуға мүмкіндік береді [8].

Консультациялар өткізу үшін ғылыми-әдістемелік орталықтардың, әдістемелік қызметтердің мамандары, сондай-ақ тәжірибелі педагогтер тартылуы мүмкін.

Консультациялар жеке немесе қашықтықтан жүргізілуі мүмкін. Бетпе-бет кеңес беру кеңесші мен педагогке бір-бірін жақсы түсінуге және мәселенің шешімін табуға мүмкіндік береді. Қашықтықтан кеңес беру шалғай аудандарда тұратын немесе бетпе-бет консультацияларға қатысу мүмкіндігі жоқ мұғалімдер үшін ыңғайлы.

Консультациялар МЖМБС іске асыруда педагогтерді қолдаудың маңызды құралы болып табылады. Олар мұғалімдерге кәсіби құзыреттілігін арттыруға және білім сапасын жақсартуға көмектеседі.

МЖМБС бойынша педагогтарға кеңес беру бойынша кейбір ұсыныстар:

Кеңес беру нақты тақырыпқа арналған болуы керек және мұғалімдердің жеке қажеттіліктері мен сұраныстарын ескеруі керек.

Кеңес беру мұғалімдерге ыңғайлы уақытта ұйымдастырылуы керек.

Кеңес беруді білікті мамандар жүргізуі керек.

Тиімді консультациялар білім беру сапасын арттырудың және педагог қызметкерлердің кәсіби дамуының маңызды факторы болып табылады.

Семинарлар, вебинарлар, шеберлік сыныптары. Бұл іс-шаралар педагогтерге жаңа білім мен дағдыларды меңгеруге, сондай-ақ әріптестерімен тәжірибе алмасуға мүмкіндік береді [9].

МЖМБС бойынша педагогтерге семинарлар, вебинарлар, шеберлік сыныптары - бұл педагогтарға жаңа білім мен дағдылар меңгеруге, сондай-ақ әріптестерімен тәжірибе алмасуға мүмкіндік беретін іс-шаралар.

Семинардың мысалы

Семинардың тақырыбы: «МЖМБС талаптарына сәйкес авторлық білім беру бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру».

Семинардың мақсаты: педагогтарды авторлық білім беру бағдарламаларын әзірлеуге және іске асыруға МЖМБС талаптарымен, сондай-ақ осы талаптарға сәйкес авторлық білім беру бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру ерекшеліктерімен таныстыру.

Семинар жоспары:

Кіріспе

МЖМБС авторлық білім беру бағдарламаларын әзірлеуге және іске асыруға қойылатын талаптар

МЖМБС талаптарына сәйкес авторлық білім беру бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру ерекшеліктері

Практикум

Вебинар мысалы

Вебинардың тақырыбы: «Оқытудың тиімділігін арттыру үшін заманауи білім беру технологияларын пайдалану».

Вебинардың мақсаты: педагогтарды әртүрлі заманауи білім беру технологияларымен, сондай-ақ оқытудың тиімділігін арттыру үшін оларды пайдалану ерекшеліктерімен таныстыру.

Вебинар жоспары:

Кіріспе

Қазіргі білім беру технологияларының жіктелуі

Оқыту тиімділігін арттыру үшін заманауи білім беру технологияларын қолдану ерекшеліктері

Практикум

Шеберлік сыныбының мысалы

Шеберлік сыныбының тақырыбы: "Оқытудың инновациялық тәсілдері".

Шеберлік сыныбының мақсаты: педагогтарды оқытудың әртүрлі инновациялық тәсілдерімен, сондай-ақ оларды білім беру процесіне енгізу ерекшеліктерімен таныстыру.

Шеберлік сыныбының жоспары:

Кіріспе

Оқытудың инновациялық тәсілдерін жіктеу

Білім беру процесіне оқытудың инновациялық тәсілдерін енгізу ерекшеліктері

Оқытудың инновациялық тәсілдерін практикалық іске асыру

МЖМБС бойынша педагогтерге семинарлар, вебинарлар, шеберлік сыныптары күндізгі немесе қашықтықтан өткізілуі мүмкін.

Семинарлар, вебинарлар, шеберлік сыныбын өткізу үшін ғылыми-әдістемелік орталықтардың, әдістемелік қызметтердің мамандары, сондай-ақ тәжірибелі педагогтер тартылуы мүмкін.

МЖМБС бойынша педагогтарға семинарлар, вебинарлар, шеберлік сыныптар ұйымдастыру бойынша кейбір ұсыныстар:

– Іс-шараның мазмұны атаулы болуы керек және мұғалімдердің жеке қажеттіліктері мен сұраныстарын ескеруі керек.

– Іс-шаралар мұғалімдерге ыңғайлы уақытта ұйымдастырылуы керек.

– Іс-шараны білікті мамандар жүргізуі керек.

Тиімді семинарлар, вебинарлар, шеберлік сыныптар білім беру сапасын арттырудың және педагог қызметкерлердің кәсіби дамуының маңызды факторы болып табылады.

Онлайн курстар. Бұл мұғалімдерге ыңғайлы уақытта қосымша білім алудың ыңғайлы тәсілі.

Жарияланымдар. Журналдарда, жинақтарда, сайттарда және басқа ресурстарда мақалалар, әдістемелік материалдар, білім беру саласындағы зерттеулердің нәтижелері жарияланады.

Байқаулар, эксперименттер. Бұл іс-шаралар мұғалімдерге өздерінің шығармашылық қабілеттерін көрсетуге және білім беру процесіне инновациялық тәсілдерді енгізуге мүмкіндік береді.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүйесіндегі қолдау нақты тақырыпқа арналған болуы және педагогтардың жеке қажеттіліктері мен сұраныстарын ескеруі тиіс. Бұл білім беру процесінің барлық қатысушылары үшін уақтылы және қол жетімді болуы керек.

Ғылыми-әдістемелік қолдау жүйесінде көрсетілуі мүмкін қолдаудың кейбір нақты мысалдары:

Педагог қызметкерлер білім беру бағдарламаларын, күнтізбелік-тақырыптық жоспарларын, әдістемелік материалдарды әзірлеуге көмек ала алады.

Олар білім беру процесін ұйымдастыру, заманауи білім беру технологияларын пайдалану, инновацияларды енгізу мәселелері бойынша кеңес ала алады.

Педагогтар әдістемелік семинарларға, вебинарларға, шеберлік сыныптарына қатыса алады.

Олар әдістемелік материалдар, зерттеу нәтижелері бар электрондық ресурстарға қол жеткізе алады.

Мұғалімдер конкурстарға, эксперименттерге қатыса алады.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүйесінде тиімді қолдау білім беру сапасын арттырудың және педагог қызметкерлердің кәсіби дамуының маңызды факторы болып табылады.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүйесінде қолдауды ұйымдастыру бойынша кейбір ұсыныстар:

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің барлық қатысушыларының қызметін үйлестіруді қамтамасыз ету.

Педагог қызметкерлерді қолдаудың бірыңғай жүйесін әзірлеу.

Тұрақты негізде қолдау жүйесін іске асыру мониторингін ұйымдастыру.

Қолдау жүйесінің ашықтығы мен қолжетімділігін қамтамасыз ету.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүйесінде тиімді қолдауды ұйымдастыру білім беру процесіне қатысушылардың барлығының күш-жігерін талап етеді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде көмек көрсету

Көмек тәрбие мен оқыту мақсаттарын іске асырудағы қиындықтарды еңсеру, білім беру мазмұнын жаңғырту жағдайында қызмет тәсілдерін таңдау жөніндегі іс-қимыл жүйесі ретінде; орта білім беруді ұйымдастыру жағдайында педагогтардың кәсіби-тұлғалық даму траекториясын жобалау және шеберліктің шыңына жету жөніндегі қызмет ретінде қарастырылады [6].

Педагогқа педагогикалық көмек – бұл мұғалімнің кәсіби қызметін қолдау мен дамытуға, оның тиімділігі мен сапасын арттыруға бағытталған іс-шаралар кешені.

Педагогикалық көмек мыналарға бағытталуы мүмкін [10]:

- Педагогтың кәсіби білімі мен дағдыларын жетілдіру: біліктілігін арттыру, жаңа әдістемелер мен технологияларды оқыту, оқу бағдарламалары мен материалдарын әзірлеуге көмектесу.

- Мұғалімнің жеке қасиеттерін дамыту: мотивацияны, өзін-өзі бағалауды, стресске төзімділікті, командада жұмыс істеу қабілетін арттыру.

- Мұғалімнің кәсіби проблемаларын шешу: білім алушылардың үлгеріміндегі қиындықтар, ата-аналармен қақтығыстар, ұжымдағы проблемалар.

Педагогикалық көмек келесі формаларда көрсетілуі мүмкін:

- ***кеңестер:*** педагогика, психология, оқыту әдістемесі мәселелері бойынша жеке немесе топтық кеңестер.

- ***тренинг:*** тренингтік бағдарламалар аясында жаңа дағдылар мен біліктерді үйрету.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша тренингтер - бұл мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеумен айналысатын мамандардың дағдылары мен құзыреттерін дамытуға бағытталған іс-шаралар.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша тренингтердің кейбір мысалдары:

Элективті білім беру бағдарламаларын әзірлеу бойынша тренинг. Бұл тренинг МЖМБС талаптарына сәйкес келетін элективті білім беру бағдарламаларын әзірлеу дағдыларын дамытуға бағытталған.

МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізу бойынша тренинг. Бұл тренинг МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізу дағдыларын дамытуға бағытталған.

Білім беру нәтижелерін бағалау бойынша тренинг. Бұл тренинг МЖМБС талаптарына сәйкес білім беру нәтижелерін бағалау дағдыларын дамытуға бағытталған.

Білім беру процесіне инновацияларды енгізу бойынша тренинг. Бұл тренинг МЖМБС талаптарына сәйкес білім беру процесіне инновацияларды енгізу дағдыларын дамытуға бағытталған.

Тренинг белгілі бір тақырыпқа арналуы мүмкін немесе МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдаудың әртүрлі аспектілерін қамтитын кешенді болуы мүмкін.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша тренингтің мысалын қарастырайық:

Тақырыбы: Элективті білім беру бағдарламаларын әзірлеу

Мақсаты: МЖМБС талаптарына сәйкес келетін элективті білім беру бағдарламаларын әзірлеу дағдыларын қалыптастыру.

Уақыты: 3 күн

Формат: Бетпе-бет

Мазмұны:

МЖМБС-тың элективті білім беру бағдарламаларына талаптарына шолу

Элективті білім беру бағдарламаларын әзірлеу әдістері

Элективті білім беру бағдарламаларын рецензиялау

Тренинг міндеттері:

– Қатысушыларды МЖМБС-тың элективті білім беру бағдарламаларына талаптарымен таныстыру

– Қатысушыларға элективті білім беру бағдарламаларын әзірлеу әдістерін үйрету

– Қатысушыларды элективті білім беру бағдарламаларына рецензия жасауға үйрету

Қатысушылар: элективті білім беру бағдарламаларын әзірлеумен айналысатын мамандар

Күтілетін нәтижелер:

– Қатысушылар элективті білім беру бағдарламаларына МЖМБС-тың талаптары туралы түсінік алады

– Қатысушылар МЖМБС талаптарына сәйкес келетін элективті білім беру бағдарламаларын әзірлеуді үйренеді

– Қатысушылар элективті білім беру бағдарламаларына рецензия жазуды үйренеді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша тренингтер өткізу үшін ғылыми-әдістемелік орталықтардың, әдістемелік қызметтердің мамандары, сондай-ақ тәжірибелі педагогтер тартылуы мүмкін.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша тренингтерді ұйымдастыру бойынша кейбір ұсыныстар:

Тренинг қатысушылардың қажеттіліктері мен сұраныстарын ескере отырып ұйымдастырылуы керек.

Тренингті білікті мамандар жүргізуі тиіс.

Тренинг қажетті материалдармен және жабдықтармен қамтамасыз етілуі тиіс.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша тиімді тренингтер мемлекеттік білім беру стандарттарын іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу сапасын арттырудың маңызды факторы болып табылады.

– *Жетекшілік ету (супервизия)*: мұғалімнің жұмысын бақылау және кері байланыс беру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жөніндегі супервизия - бұл мемлекеттік білім беру стандарттарын іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеумен айналысатын мамандарға олардың кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамытуға көмектесуге бағытталған процесс.

Жетекшілік ету немесе супервизия әртүрлі нысандарда жүргізілуі мүмкін, соның ішінде:

Кеңес беру. Жетекшілік ететін маман (супервизор) оқу бағдарламаларын әзірлеу, МЖМБС іске асырылуына мониторинг жүргізу, білім беру нәтижелерін бағалау, білім беру процесіне инновацияларды енгізу мәселелері бойынша кеңес бере алады.

Оқу бағдарламаларын әзірлеу бойынша кеңес берудің мысалын қарастырайық.

Тақырыбы: Математика бойынша оқу бағдарламаларын әзірлеу

Мақсаты: маманға МЖМБС талаптарына сәйкес келетін математика бойынша оқу бағдарламаларын әзірлеуге көмектесу.

Пішім: Жеке-дара

Мазмұны:

** Математика бойынша оқу бағдарламаларына МЖМБС талаптарын шолу.*

** Математика бойынша қолданыстағы оқу бағдарламаларын талдау.*

** Математика бойынша жаңа оқу бағдарламаларын әзірлеу.*

Тапсырмалар:

** Маманға математика бойынша оқу бағдарламаларына МЖМБС талаптарын түсінуге көмектесу.*

** Маманға математика бойынша қолданыстағы оқу бағдарламаларын талдауға көмектесу.*

** Маманға МЖМБС талаптарына сәйкес келетін математика бойынша жаңа оқу бағдарламаларын әзірлеуге көмектесу.*

Қатысушылар: математика бойынша оқу бағдарламаларын әзірлеумен айналысатын маман.

Күтілетін нәтижелер:

** Маман математика бойынша оқу бағдарламаларына МЖМБС талаптары туралы түсінік алады.*

** Маман математика бойынша қолданыстағы оқу бағдарламаларын талдай алады.*

** Маман МЖМБС талаптарына сәйкес келетін математика бойынша жаңа оқу бағдарламаларын әзірлей алады.*

Консультация барысы

Бірінші кездесуде жетекшілік етіп жатқан кеңесші мен маман бір-бірімен танысып, консультацияның мақсаттары мен міндеттерін талқылайды. Содан кейін жетекшілік етіп жатқан кеңесші маманды математика бойынша оқу бағдарламаларына қойылатын МЖМБС талаптарымен таныстырады.

Екінші кездесуде маман жетекшілік етіп жатқан кеңесшіге білім беру ұйымында іске асырылатын математика бойынша қолданыстағы оқу бағдарламаларын ұсынады. Жетекшілік етіп жатқан кеңесші оқу бағдарламаларын талдайды және маманға оларды жақсарту бойынша ұсыныстар береді.

Үшінші кездесуде маман жетекшілік етіп жатқан кеңесшінің ұсыныстарын қолдана отырып, математика бойынша жаңа оқу бағдарламаларын әзірлейді. Жетекшілік етіп жатқан кеңесші оқу бағдарламаларын тексереді және маманға соңғы баға береді.

Кеңес нәтижесі

Консультация нәтижесінде маман МЖМБС-тың математика бойынша оқу бағдарламаларына қойылатын талаптары туралы түсінік алды, қолданыстағы оқу бағдарламаларын талдады және МЖМБС талаптарына сәйкес келетін жаңа оқу бағдарламаларын әзірледі.

Консультациялардың басқа мысалдары

МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізу бойынша консультация мониторинг әдістерін таңдау, деректерді жинау және талдау, есептерді дайындау мәселелеріне арналуы мүмкін.

Білім нәтижелерін бағалау бойынша кеңес бағалау әдістерін таңдау, деректерді жинау және талдау, нәтижелерді түсіндіру мәселелеріне арналуы мүмкін.

Білім беру үдерісіне инновацияларды енгізу бойынша кеңес беру инновацияларды таңдау, енгізуді жоспарлау, тиімділікті бағалау мәселелеріне арналуы мүмкін.

Консультацияны ұйымдастырған кезде маманның қажеттіліктері мен сұраныстарын ескеру қажет. Кеңес беру маман үшін тиімді және пайдалы болуы керек.

Тәлімгерлік. Жетекшілік етіп жатқан (супервайзер) кеңесші маманға тәлімгер бола алады, оған кәсіби қызметінде көмек пен қолдау көрсетеді.

Тәлімгерлік - бұл тәжірибелі маман (тәлімгер) өзінің кәсіби дамуында тәжірибесі аз маманға (тәлімгерге) көмектесетін өзара әрекеттесу түрі [11].

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу аясында тәлімгер тәлімгерге келесі салаларда көмек пен қолдау көрсете алады:

Кәсіби дағдылар мен құзыреттерді дамыту. Тәлімгер тәлімгерге МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу үшін қажетті жаңа дағдылар мен құзыреттерді меңгеруге көмектесе алады.

Кәсіби міндеттерді шешу. Тәлімгер тәлімгерге өз жұмысында кездесетін күрделі кәсіби мәселелерді шешуге көмектесе алады.

Кәсіби өзін-өзі дамыту. Тәлімгер тәлімгерге дұрыс бағытта бағыттау және оған кері байланыс беру арқылы кәсіби өзін-өзі дамытуға көмектесе алады.

Тәлімгерлікті ұйымдастыру:

– Тәлімгерді таңдау. Тәлімгер қажетті білімі мен дағдылары бар, сондай-ақ қарым-қатынас, эмпатия, көмек көрсетуге дайын болу сияқты қажетті жеке қасиеттерге ие тәжірибелі маман бола алады.

– Тәлімгерліктің мақсаттары мен міндеттерін үйлестіру. Тәлімгер мен тәлім алушы тәлімгерліктің мақсаттары мен міндеттерін тиімді ету үшін келісуі керек.

– Тәлімгерлік жоспарын әзірлеу. Тәлімгер мақсаттар мен міндеттерге сәйкес келетін тәлімгерлік жоспарын жасауы керек.

– Тәлімгерлік жоспарын жүзеге асыру. Тәлімгер тәлім алушыға көмек пен қолдау көрсете отырып, тәлімгерлік жоспарын жүзеге асыруы керек.

– Тәлімгерліктің тиімділігін бағалау. Тәлімгер мен тәлім алушы қандай аспектілерді жақсарту керектігін анықтау үшін тәлімгерліктің тиімділігін бағалауы керек.

Тәлімгерліктің мысалын қарастырайық.

Білім беру бағдарламаларын әзірлеу бойынша тәжірибесі бар тәлімгер осы салада жұмыс істей бастаған тәлім алушыға көмек пен қолдау көрсетеді. Тәлімгер тәлімгерді білім беру бағдарламаларына қойылатын МЖМБС талаптарымен таныстырады, оған білім беру бағдарламасын әзірлеуге көмектеседі, сондай-ақ оның жұмысы бойынша кері байланыс береді.

Мысалды қарастырайық

Әдістемелік орталықта жұмыс істейтін тәлімгер жақында білім беру ұйымында жұмыс істей бастаған жас маманға тәлімгерлік ете алады. Тәлімгер жас маманға келесі мәселелерде көмектесе алады:

Білім беру бағдарламаларын әзірлеу. Тәлімгер жас маманға МЖМБС талаптарына сәйкес келетін білім беру бағдарламасын әзірлеуге көмектесе алады.

МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізу. Тәлімгер жас маманға білім беру ұйымында МЖМБС іске асырылуына мониторинг жүргізуге көмектесе алады.

Білім беру нәтижелерін бағалау. Тәлімгер жас маманға білім беру ұйымындағы білім алушылардың білім беру нәтижелерін бағалауға көмектесе алады.

Нәтижесі

Тәлімгерлік нәтижесінде жас маман өзінің кәсіби дамуында көмек пен қолдау алады. Ол МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу үшін қажетті жаңа дағдылар мен құзыреттерді игере алады. Ол сондай-ақ күрделі кәсіби міндеттерді шеше алады және өз кәсібінде дами алады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде тәлімгерліктің мазмұнын қарастырайық:

– МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізу тәжірибесі бар тәлімгер тәлім алушыға көмек пен қолдау көрсетеді, ол өзінің білім беру ұйымында МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізуге тиіс.

– Білім беру нәтижелерін бағалау тәжірибесі бар тәлімгер өзінің білім беру ұйымында білім беру нәтижелерін бағалау жүйесін әзірлеуге тиіс тәлім алушыға көмек пен қолдау көрсетеді.

– Білім беру үдерісіне инновацияларды енгізу тәжірибесі бар тәлімгер өзінің білім беру ұйымының білім беру үдерісіне инновацияларды енгізуді жоспарлап отырған тәлім алушыға көмек пен қолдау көрсетеді.

Тәлімгерлікті тиімді ұйымдастыру үшін келесі ұсыныстарды ескеру қажет:

– Тәлімгер білікті маман болуы керек. Тәлімгердің МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу саласында жұмыс тәжірибесі болуы тиіс.

– Тәлімгер тәлімгерлікке қызығушылық танытуы керек. Тәлімгер тәлім алушыға уақыт пен көңіл бөлуге дайын болуы керек.

– Тәлімгер мен тәлім алушы ортақ мақсаттары мен міндеттері болуы керек. Тәлімгер мен тәлім алушы тәлімгерліктің мақсаттары мен міндеттері туралы келісуі керек.

– Тәлімгерлік тұрақты болуы керек. Тәлімгер мен тәлім алушы тәлімгердің жетістіктерін талқылау үшін үнемі кездесіп тұруы керек.

Тәлімгерлік МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеумен айналысатын мамандардың кәсіби дамуын қолдаудың тиімді нысаны болып табылады.

Жетекшілік етіп жатқан кеңесші (супервизор) маманға МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу үшін қажетті жаңа дағдылар мен құзыреттерді үйрете алады.

Қадағалау жеке немесе топтық болуы мүмкін. Жеке қадағалау нақты мәселелерді немесе мәселелерді егжей-тегжейлі қарастыруға мүмкіндік береді.

Топтық қадағалау әріптестермен тәжірибе алмасуға және кері байланыс алуға мүмкіндік береді.

Міне, МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша супервизияның мысалы:

Тақырыбы: білім беру бағдарламаларын әзірлеу

Мақсаты: маманға МЖМБС талаптарына сәйкес келетін білім беру бағдарламасын әзірлеуге көмектесу.

Формат: Жеке-дара

Мазмұны:

Білім беру бағдарламаларына МЖМБС талаптарын шолу

Қолданыстағы білім беру бағдарламасын талдау

Жаңа білім беру бағдарламасын әзірлеу

Тапсырмалар:

Маманға МЖМБС білім беру бағдарламаларына қойылатын талаптарды түсінуге көмектесу

Маманға қолданыстағы білім беру бағдарламасын талдауға көмектесу

Маманға МЖМБС талаптарына сәйкес келетін жаңа білім беру бағдарламасын әзірлеуге көмектесу

Қатысушылар: білім беру бағдарламаларын әзірлеумен айналысатын маман

Күтілетін нәтижелер:

Маман білім беру бағдарламаларына ФМОС талаптары туралы түсінік алады

Маман қолданыстағы білім беру бағдарламасын талдай алады

Маман МЖМБС талаптарына сәйкес келетін жаңа білім беру бағдарламасын әзірлей алады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша жетекшілік ету (супервизия жүргізу) үшін ғылыми-әдістемелік орталықтардың, әдістемелік қызметтердің мамандары, сондай-ақ тәжірибелі педагогтер тартылуы мүмкін.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша қадағалауды ұйымдастыру бойынша кейбір ұсыныстар:

Қадағалау маманның қажеттіліктері мен сұраныстарын ескере отырып ұйымдастырылуы керек.

Жетекшілік ететін маман (супервайзер) білікті маман болуы керек.

Жетекшілік құпия болуы керек.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша тиімді супервизия мемлекеттік білім беру стандарттарын іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу сапасын арттырудың маңызды факторы болып табылады

– *коучинг*: кәсіби даму процесінде мұғалімді қолдау және сүйемелдеу.

Коучинг - бұл коуч адамға сұрақтар, кері байланыс және қолдау арқылы өз мақсаттарына жетуге көмектесетін процесс. Коучинг педагогтерге олардың кәсіби дамуына көмек көрсету үшін МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу жүйесі шеңберінде ұйымдастырылуы мүмкін.

Коуч мақсаты:

– Педагогке МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу саласындағы мақсаттарына қол жеткізуге көмектесу.

– Мұғалімге оның кәсіби дамуына қолдау көрсету.

Коуч міндеттері:

– Педагогке МЖМБС енгізу саласында мақсат қоюға көмектесу.

– Мұғалімге мақсаттарға жету үшін іс-қимыл жоспарын құруға көмектесу.

– Іс-қимыл жоспарын іске асыруда мұғалімге қолдау көрсету.

– Педагогке оның қызметінің нәтижелерін бағалауда қолдау көрсету.

Коуч функциялары:

– Мұғалімге оның мақсаттарына жетуге көмектесуге бағытталған сұрақтар мен кері байланыс.

– Өз мақсаттарына жету процесінде мұғалімді қолдау және ынталандыру.

Коучингтің түрлері:

* Жеке коучинг - коуч бір педагогпен жұмыс істейді.

* Топтық коучинг - коуч педагогтар тобымен жұмыс істейді.

Коучингті ұйымдастыру:

* Коуч таңдау. Коучинг саласында тәжірибесі бар, сондай-ақ эмпатия, ашықтық, көмек көрсетуге дайын болу сияқты қажетті жеке қасиеттерге ие адам коуч бола алады.

* Коучингтің мақсаттары мен міндеттерін үйлестіру. Коуч пен педагогтер коучинг тиімді болу үшін оның мақсаттары мен міндеттерін үйлестіруі керек.

* Коучинг жоспарын әзірлеу. Коуч мақсаттар мен міндеттерге сәйкес келетін коучинг жоспарын жасауы керек.

* Коучинг жоспарын жүзеге асыру. Коуч мұғалімге қолдау және кері байланыс көрсете отырып, коучинг жоспарын жүзеге асыруы керек.

* Коучингтің тиімділігін бағалау. Коуч пен педагог қандай аспектілерді жақсарту керектігін анықтау үшін коучингтің тиімділігін бағалауы керек.

Коучингтің мысалын қарастырайық

Жаңа элективті оқу бағдарламасын жасағысы келетін мұғалім коучтен көмек сұрайды. Коуч мұғалімге мақсат қоюға, іс-қимыл жоспарын құруға және іс-қимыл жоспарын жүзеге асыруға көмектеседі. Коучинг нәтижесінде педагог МЖМБС талаптарына сәйкес келетін жаңа элективті оқу бағдарламасын әзірлейді.

Коучингтің басқа мысалдары

Коуч МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізуде мұғалімге көмектесе алады.

Коуч мұғалімге білім беру нәтижелерін бағалауға көмектесе алады.

Коуч мұғалімге білім беру үдерісіне инновациялар енгізуге көмектесе алады.

Коучинг МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша педагогтерді кәсіби дамыту процесінде оларды қолдаудың және сүйемелдеудің тиімді әдісі болып табылады.

Коучингтің қосымша артықшылықтары [15]:

** Коучинг мұғалімге кәсіби дамудың жеке жоспарларын әзірлеуге және жүзеге асыруға көмектеседі.*

** Коучинг мұғалімге мотивация мен өзін-өзі тиімділікті арттыруға көмектеседі.*

** Коучинг мұғалімге жаңа дағдылар мен құзыреттерді дамытуға көмектеседі.*

** Коучинг мұғалімге кәсіби мәселелерді шешуге көмектеседі.*

Коучинг МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша педагогтерді кәсіби дамыту процесінде оларды қолдаудың және сүйемелдеудің тиімді әдісі болып табылады. Коучинг мұғалімдерге өз мақсаттарына жетуге, мотивация мен өзін-өзі тиімділікті арттыруға, жаңа дағдылар мен құзыреттерді дамытуға, кәсіби мәселелерді шешуге көмектеседі.

Педагогикалық көмек келесі деңгейлерде көрсетілуі мүмкін:

- Жеке деңгей: белгілі бір мұғалімге оның педагогикалық проблемаларын шешуге көмектесу.
- Топтық деңгей: педагогтар тобына жалпы педагогикалық проблемаларды шешуге көмектесу.
- Ұйымдастырушылық деңгей: орта білім беру ұйымына педагогикалық қызмет пен білім беру процесінің сапасын арттыруға көмектесу.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалог ұйымдастыру

Диалог педагогикалық білім мен ақпаратпен алмасу, педагогикалық практиканы жетілдіру бойынша педагогикалық идеяларды бірлесіп іздеу, сүйемелдеуге қатысушылар арасында диалог пен ынтымақтастық кеңістігін ұйымдастыру процесі [6].

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі диалог - бұл педагогикалық білім мен ақпарат алмасуға, педагогикалық практиканы жетілдіру бойынша педагогикалық идеяларды бірлесіп іздеуге, диалог пен ынтымақтастық кеңістігін ұйымдастыруға бағытталған сүйемелдеу қатысушыларының өзара іс-қимыл процесі.

Диалог МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу сапасын арттырудың маңызды факторы болып табылады. Бұл сүйемелдеу жұмысының мүшелеріне мүмкіндік береді:

– Тәжірибе мен білім алмасу. Диалог сүйемелдеу мүшелеріне өз тәжірибелерімен және білімдерімен бөлісуге мүмкіндік береді, бұл басқа мүшелер үшін пайдалы болуы мүмкін.

– Жалпы көзқарастар мен шешімдерді табу. Диалог сүйемелдеу қатысушыларына жалпы көзқарастар мен шешімдерді табуға мүмкіндік береді, бұл ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің тиімділігін арттыруға әкелуі мүмкін.

– Ынтымақтастықты дамыту. Диалог сүйемелдеуге қатысушылар арасындағы ынтымақтастықты дамытуға ықпал етеді, бұл бірлескен қызметтің тиімділігін арттыруға әкелуі мүмкін.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі диалог нысандары.

Диалог әр түрлі формада жүзеге асырылуы мүмкін, соның ішінде [12]:

– Семинарлар, вебинарлар, шеберлік сыныптары. Мұндай іс-шараларда сүйемелдеушілер тәжірибе мен біліммен алмасып, жаңа білім мен дағдыларды меңгере алады.

– Кеңес беру, тәлімгерлік, коучинг. Диалогтың мұндай нысандары сүйемелдеу қатысушыларына нақты мәселелерді шешуде атаулы көмек көрсетуге мүмкіндік береді.

– Топтық жұмыс, жобалық қызмет. Диалогтың мұндай нысандары сүйемелдеу қатысушыларына ортақ міндеттерді шешу үшін бірлесіп жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалогты ұйымдастыру қағидаттары

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалогты тиімді ұйымдастыру үшін мынадай қағидаттарды сақтау қажет:

– Еріктілік. Диалогқа қатысушылар оған өз еркімен қатысуы керек, сонда ғана олар белсенді және қызығушылық таныта алады.

– Ашықтық. Диалогқа қатысушылар әртүрлі көзқарастарды ашық және шынайы талқылауға дайын болуы керек.

– Құрмет. Диалогқа қатысушылар әртүрлі көзқарастары болса да, бір-бірін құрметтеуі керек.

– Мақсатқа бағыттылық. Диалог нақты мақсаттарға жетуге бағытталуы керек.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалогты ұйымдастыру білім беру стандарттарын табысты іске асыруды қамтамасыз етуде және білім беру сапасын арттыруда маңызды рөл атқарады. Диалог келесі аспектілерде маңызды [14]:

1. Педагогикалық білім мен ақпаратпен алмасу. Диалог білім беру процесінің әртүрлі қатысушылары, соның ішінде педагогтар, әдіскерлер, әкімшілік қызметкерлер, ғылыми қызметкерлер және тіпті оқушылар арасында белсенді қарым-қатынас пен тәжірибе алмасуды қамтиды. Бұл алмасу білім беру әдістемелерінің кәсібилігі мен тиімділігін арттыруға ықпал ете отырып, үздік тәжірибелерді, тәжірибе мен білімді таратуға мүмкіндік береді.

2. Педагогикалық идеяларды бірлесіп іздеу. Диалог білім беру практикасын жетілдіру бойынша инновациялық идеялар мен шешімдерді бірлесіп талқылауға және іздеуге ықпал етеді. Қатысушылар оқытудың жаңа әдістерін бірлесіп әзірлей алады, әртүрлі тәсілдерді қолдана алады және олардың тиімділігін бағалай алады.

3. Диалог кеңістігін ұйымдастыру. Сүйемелдеуге қатысушылар арасындағы табысты диалог үшін білім беру мәселелерін талқылауға болатын арнайы кеңістіктер мен платформалар құрылады. Бұл семинарлар, конференциялар, вебинарлар, педагогикалық қауымдастықтар, білім беру форумдары және басқа да іс-шаралар болуы мүмкін.

4. Қатысушылар арасындағы ынтымақтастық. Диалог білім беру жүйесінің әртүрлі қатысушылары арасында ынтымақтастық орнатуға ықпал етеді.

Мұғалімдер оқу материалдарын бірлесіп әзірлей алады, бірлескен зерттеулер жүргізе алады, тәжірибе алмасады және бір-біріне кеңес бере алады.

5. Инновацияны ілгерілету. Диалог сонымен қатар білім беру процесіне инновациялық әдістер мен технологияларды енгізуге ықпал етеді. Сүйемелдеуге қатысушылар жаңа білім беру тәсілдерін талқылап, бағалай алады және қажет болған жағдайда оларды практикаға енгізе алады.

6. Кәсіби деңгейін арттыру. Диалог пен білім мен тәжірибе алмасу нәтижесінде педагогтар мен білім беру процесінің басқа да қатысушылары өздерінің кәсіби деңгейі мен құзыреттіліктерін арттыра алады. Бұл жоғары сапалы оқыту мен оқытылған нәтижелерге ықпал етеді

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалогты ұйымдастыру мысалдары:

«МЖМБС: жаңа сын-қатерлер мен перспективалар» конференциясы.

«МЖМБС сәйкес үлгілік оқу бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру» семинары.

«МЖМБС сәйкес білім беру нәтижелерін бағалау» семинары.

«МЖМБС сәйкес білім беру үдерісіне инновацияларды енгізу» мастер-класс.

«МЖМБС-дағы өзгерістер: педагогтар нені білуі керек» атты вебинар.

Білім беру ұйымы ұйымдастырған МЖМБС бойынша жұмыс істейтін мұғалімдердің әдістемелік бірлестігі.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалогты ұйымдастыру білім беру сапасын арттырудың және педагогтердің кәсіби дамуының маңызды шарты болып табылады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалогты ұйымдастыру бойынша ұсыныстарды қарастырайық:

– Диалог үшін қолайлы жағдай жасаңыз. Диалогқа қатысушылар өз ойлары мен идеяларын еркін жеткізе алатындай ыңғайлы және қауіпсіз сезінуі керек.

– Диалогқа қатысу үшін тең мүмкіндіктер беріңіз. Диалогтың барлық қатысушылары лауазымына немесе мәртебесіне қарамастан өз пікірлерін айта алуы керек.

– Диалогтың әртүрлі әдістері мен формаларын қолданыңыз. Оны қызықты әрі тиімді ету үшін диалогтың бір әдісімен немесе формасымен шектелмеңіз.

– Диалогтың тиімділігін бағалаңыз. Қандай аспектілерді жақсарту керектігін анықтау үшін диалогтың тиімділігін үнемі бағалап отырыңыз.

Диалог МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу сапасын арттырудың маңызды факторы болып табылады. Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалогты ұйымдастыру еріктілік, ашықтық, құрмет және мақсаттылық қағидаттарын ескере отырып жүзеге асырылуға тиіс.

Жалпы, МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде диалогты ұйымдастыру білім беру жүйесінің барлық қатысушыларының оның тиімділігі мен сапасын арттыру мақсатында бірлескен жұмысы мен ынтымақтастығы үшін қолайлы жағдайлар жасайды

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде консалтинг ұйымдастыру

Консалтинг (кеңес беру) педагогтардың кәсіби қиындықтарын анықтауға және талдауға; анықталған кәсіби қиындықтарды шешуге бағытталған құралдар мен әдістерді таңдауға; кәсіби-тұлғалық даму бағдарламасын жасауға; педагогтардың даму траекториясын жобалауға; педагогтардың рефлексиясын ұйымдастыруға және өткізуге; жаңа жағдайларда қызметке психологиялық дайындықты арттыруға бағытталған қызмет ретінде түсіндіріледі [6].

Консалтинг (кеңес беру) - бұл мамандарға кәсіби міндеттерін шешуде көмек көрсету және қолдау көрсету процесі. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде консультация беру педагогтарға келесі міндеттерді шешуде көмек көрсетуге бағытталуы мүмкін:

Мұғалімдердің кәсіби қиындықтарын анықтау және талдау. Кеңесші мұғалімге қандай кәсіби міндеттерді өз бетінше шеше алмайтынын анықтауға көмектеседі. Ол үшін кеңесші сұхбат, бақылау, мұғалімнің іс-әрекетінің өнімдерін талдау сияқты әртүрлі әдістерді қолдана алады.

Анықталған кәсіби қиындықтарды шешуге бағытталған құралдар мен әдістерді таңдау. Кеңесші мұғалімге өзінің кәсіби міндеттерін шешудің тиімді құралдары мен әдістерін таңдауға көмектеседі. Ол үшін кеңесші өзінің тәжірибесі мен білімін, сондай-ақ әртүрлі көздерден алынған ақпаратты пайдалана алады.

Кәсіби-тұлғалық даму бағдарламасын құру. Кеңесші мұғалімге өзінің кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамытуға бағытталған бағдарлама жасауға көмектеседі. Бағдарлама біліктілікті арттыру, өзін-өзі тәрбиелеу, әдістемелік бірлестіктер мен конференцияларға қатысу сияқты түрлі іс-шараларды қамтуы мүмкін.

Мұғалімдердің даму траекториясын жобалау. Кеңесші мұғалімге кәсіби тұрғыдан қалай дамығысы келетінін анықтауға көмектеседі. Ол үшін кеңесші модельдеу, болжау, мансаптық мүмкіндіктерді талдау сияқты әртүрлі әдістерді қолдана алады.

Мұғалімдердің рефлексиясын ұйымдастыру және өткізу. Кеңесші мұғалімге өзінің кәсіби қызметін талдауға және одан әрі даму бағыттарын анықтауға көмектеседі. Ол үшін кеңесші рефлексивті күнделіктер, сыни сұрақтар әдісі, өзін-өзі бағалау әдісі сияқты әртүрлі әдістерді қолдана алады.

Жаңа жағдайларда қызметке психологиялық дайындықты арттыру. Кеңесші мұғалімге өзгерістерден қорқуды жеңуге және жаңа жағдайда жұмысқа дайындалуға көмектеседі. Ол үшін кеңесші тренингтер, коучинг, психологиялық кеңес беру сияқты әртүрлі әдістерді қолдана алады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде консультация беру мақсаттары:

– Білім беру сапасын арттыру. Кеңес беру мұғалімдерге кәсіби мәселелерді шешуге көмектеседі, бұл білім беру сапасының жоғарылауына әкеледі.

– Педагогтердің кәсіби шеберлігін дамыту. Кеңес беру мұғалімдерге өздерінің кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамытуға көмектеседі, бұл олардың кәсіби өсуіне ықпал етеді.

– Педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы климат құру. Кеңес беру мұғалімдерге өздерін сенімді және сауатты сезінуге көмектеседі, бұл олардың кәсіби дамуына ықпал етеді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде консультация беру нысандары [11]:

- Жеке кеңес беру - бұл бір мұғаліммен жүргізілетін кеңес беру.
- Топтық кеңес беру - бұл мұғалімдер тобымен жүргізілетін кеңес беру.
- Кейс бойынша кеңес беру - бұл мұғалімнің кәсіби қызметіндегі нақты жағдай негізінде жүзеге асырылатын кеңес беру.
- Онлайн кеңес беру-Бұл онлайн режимінде жүргізілетін кеңес беру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде консультация беру принциптері:

– Құпиялылық - консультация беру барысында консультант алған ақпарат педагогтың келісімінсіз жария етілмеуі тиіс.

– Директивтілік - кеңесші мұғалімге өз шешімдерін қабылдауға міндеттемеу керек, бірақ оған өз мәселелерін шешудің жолдарын табуға көмектесуі керек.

– Белсенді тыңдау - кеңесші мұғалімді мұқият тыңдап, жанашырлық танытуы керек.

– Кәсіпқойлық - кеңесші кеңес беру үшін қажетті білім мен дағдыларға ие болуы керек.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде консультация беру кезеңдері:

1. Диагностика - бұл кезеңде кеңесші мұғалімнің кәсіби қиындықтарын анықтайды.

2. Жоспарлау - осы кезеңде кеңесші мен мұғалім кеңес беру жоспарын жасайды.

3. Жоспарды орындау - осы кезеңде кеңесші мен мұғалім кеңес беру жоспарын жүзеге асырады.

4. Нәтижелерді талдау - осы кезеңде кеңесші мен мұғалім кеңес беру нәтижелерін талдайды.

5. Кеңес беруді аяқтау - осы кезеңде кеңесші мен мұғалім кеңес беруді қорытындылайды.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде консультация беру нәтижелері:

- Мұғалімнің кәсіби міндеттерін шешу.
- Педагогтің кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамыту.
- Мұғалімнің жаңа жағдайларда қызметке психологиялық дайындығын арттыру.

Консалтинг (консультация беру) педагогтерге кәсіби міндеттерін шешуде көмек көрсетудің және қолдаудың тиімді әдісі болып табылады. Кеңес беру мұғалімдерге білім сапасын арттыруға, кәсіби дамуға көмектеседі.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде тәлімгерлікті ұйымдастыру

Тәлімгерлік – бұл тәжірибелі мұғалім (тәлімгер) тәжірибесі аз мұғалімге (тәлімгерге) кәсіби және жеке дамуға көмектесетін кәсіби қамқорлықтың бір түрі. Мұғалімнің кәсіби және жеке дамуының әртүрлі кезеңдерінде тәлімгерлік үздіксіз оқыту және кеңес беру арқылы мұғалімнің кәсіби дамуы мен өсуіне ықпал етеді [6].

Тәлімгерлік - бұл тәжірибелі маман (тәлімгер) өзінің кәсіби дамуында тәжірибесі аз маманға (тәлім алушыға) көмектесетін процесс. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде тәлімгерлік педагогтарға келесі міндеттерді шешуге көмектесуге бағытталуы мүмкін:

- Педагогтердің кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамыту.
- Білім беру сапасын арттыру.
- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы орта құру.

Тәлімгерлік мақсаттары:

- Тәлім алушыға МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу үшін қажетті кәсіби дағдылар мен құзыреттерді меңгеруге көмектесу.
- Тәлім алушыға оның кәсіби дамуына қолдау көрсету.

Тәлімгерлік міндеттері:

- Тәлім алушыны МЖМБС талаптарымен және оларды іске асыру ерекшеліктерімен таныстыру.
- Тәлім алушыға МЖМБС іске асыруға бағытталған әдістемелік материалдарды әзірлеуге және іске асыруға көмектесу.
- Тәлім алушыға МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізуде қолдау көрсету.
- Білім беру нәтижелерін бағалауда тәлім алушыға қолдау көрсету.
- Білім беру процесіне инновацияларды енгізуде тәлім алушыға қолдау көрсету.

Тәлімгерлік формалары:

- Жеке тәлімгерлік - бұл бір тәлімгер мен бір тәлім алушының арасындағы тәлімгерлік.
- Топтық тәлімгерлік - бұл бір тәлімгер мен тәлім алушылар тобының тәлімгерлігі.

Тәлімгерлік әдістері [16]:

Кеңес беру - бұл тәлімгердің тәлім алушымен нақты кәсіби мәселені шешуге бағытталған әңгімесі.

Оқыту тренингі – бұл белгілі бір дағдылар мен құзыреттіліктерді дамытуға бағытталған оқыту әдісі.

Семинар - бұл жаңа білім алуға бағытталған оқыту әдісі.

Практикум - бұл алған білімдері мен дағдыларын тәжірибеде қолдануға бағытталған оқыту әдісі.

Тәлімгерлік принциптері:

– Құпиялылық – тәлім алушыдан алынған ақпарат құпия болып қалуы керек.

– Директивтілік - тәлімгер тәлім алушыға өз пікірін немесе шешімін міндеттемеу керек.

– Ынтымақтастық - тәлімгер мен тәлім алушы алға қойылған мақсаттарға жету үшін бірге жұмыс істеуі керек.

Тәлімгерлік кезеңдері [16]:

1. Тәлімгерлік қажеттілігін анықтау. Тәлімгер тәлім алушының тәлімгерлікке мұқтаждығын анықтауы керек.

2. Тәлімгерліктің мақсаттары мен міндеттерін үйлестіру. Тәлімгер мен тәлім алушы тәлімгерліктің мақсаттары мен міндеттерін келісуі керек.

3. Тәлімгерліктің әдістері мен формаларын таңдау. Тәлімгер қойылған міндеттерді шешу үшін ең тиімді болатын тәлімгерліктің әдістері мен формаларын таңдауы керек.

4. Тәлімгерлікті жүзеге асыру. Тәлімгер тәлімгерлікті келісілген мақсаттарға, міндеттерге, әдістер мен формаларға сәйкес жүргізеді.

Тәлімгерліктің тиімділігін бағалау. Тәлімгер мен тәлім алушы тәлімгерліктің тиімділігін бағалауы керек.

Тәлімгерлік нәтижелері:

- Тәлімгердің кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамыту.
- Білім беру сапасын арттыру.
- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы орта құру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі тәлімгерліктің мысалдары:

Тәлімгер тәлім алушыға жаңа үлгілік оқу бағдарламасын жасауға көмектеседі.

Тәлімгер тәлім алушыға МЖМБС іске асырылуына мониторинг жүргізуге көмектеседі.

Тәлімгер тәлім алушыға білім беру нәтижелерін бағалауға көмектеседі.

Тәлімгер тәлім алушыға білім беру үдерісіне инновациялар енгізуге көмектеседі.

Тәлімгерлік педагогтарға олардың кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамытуға көмек көрсетудің тиімді әдісі болып табылады. Тәлімгерлік мұғалімдерге өз жұмысының сапасын арттыруға, кәсіби дамуға және жаңа жұмыс жағдайларына бейімделуге мүмкіндік береді

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде ынтымақтастықты ұйымдастыру

Ынтымақтастық қарым-қатынас, теңдік, өзара түсіністік; оларға қол жеткізудің ортақ мақсаттары мен жолдарын, тәсілдерін, құралдарын қабылдау;

кәсіпте ілгерілеу процесінде және мектептегі кәсіптік-білім беру кеңістігінде жеке дамуда нәтижелі өзара іс-қимыл ретінде айқындалады [6].

Ынтымақтастық МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдаудың маңызды элементі болып табылады. Бұл жалпы мақсаттарға жету үшін білім беру процесінің әртүрлі қатысушыларының күш-жігерін біріктіруге мүмкіндік береді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі ынтымақтастық мақсаттары:

- Білім беру сапасын арттыру.
- Педагогтердің кәсіби шеберлігін дамыту.
- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы орта құру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі ынтымақтастықтың міндеттері:

- Сүйемелдеу қатысушылары арасында тәжірибе және білім алмасу.
- Білім беру саласындағы өзекті мәселелердің шешімдерін бірлесіп іздеу.
- Педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамыту үшін жағдай жасау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі ынтымақтастық нысандары:

Конференция - бұл өзекті мәселелерді талқылау үшін сүйемелдеуге қатысушылар жиналатын ірі іс-шаралар.

Семинарлар - бұл сүйемелдеуге қатысушылар жаңа білім мен дағдыларды алатын іс-шаралар.

Практикумдар - бұл сүйемелдеуге қатысушылар алған білімдері мен дағдыларын тәжірибеде пысықтайтын іс-шаралар.

Шеберлік сыныптары - бұл сүйемелдеушілер өздерінің іскерліктері мен дағдыларын көрсететін іс-шаралар.

Вебинарлар - бұл онлайн режимінде өткізілетін іс-шаралар.

Әдістемелік бірлестіктер дегеніміз - тәжірибе мен білім алмасу үшін сүйемелдеу қатысушыларының тұрақты немесе уақытша бірлестіктері.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі ынтымақтастық қағидаттары:

Ашықтық - ынтымақтастық барлық мүдделі тұлғалар үшін ашық болуы керек.

Тепе-теңдік - ынтымақтастықтың барлық қатысушылары талқылауға қатысу үшін тең мүмкіндіктерге ие болуы керек.

Толеранттылық - ынтымақтастыққа қатысушылар әртүрлі пікірлері болса да, бір-бірін құрметтеуі керек.

Шығармашылық - ынтымақтастыққа қатысушылардың шығармашылық әлеуетін дамытуға ықпал етуі керек.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде ынтымақтастықты ұйымдастыру кезеңдері:

1. Ынтымақтастыққа қатысушылардың құрамын қалыптастыру. Ынтымақтастыққа кім қатысатыны анықталады.

2. Ынтымақтастықтың мақсаттары мен міндеттерін үйлестіру. Ынтымақтастыққа қатысушылар ынтымақтастықтың мақсаттары мен міндеттерін келіседі.

3. Ынтымақтастық нысандары мен әдістерін таңдау. Ынтымақтастыққа қатысушылар алға қойылған мақсаттарға жету үшін ең тиімді болатын ынтымақтастық нысандары мен әдістерін таңдайды.

4. Ынтымақтастықты іске асыру. Ынтымақтастыққа қатысушылар ынтымақтастықты келісілген мақсаттарға, міндеттерге, нысандар мен әдістерге сәйкес жүзеге асырады.

5. Ынтымақтастықтың тиімділігін бағалау. Ынтымақтастыққа қатысушылар ынтымақтастықтың тиімділігін бағалайды.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі ынтымақтастық нәтижелері:

- Сүйемелдеуге қатысушылардың кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамыту.

- Білім беру сапасын арттыру.

- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы орта құру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі ынтымақтастық мысалдары

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде ынтымақтастықты ұйымдастыру мысалдары [15]:

- Білім беруді басқару органдары, білім беру ұйымдары, ғылыми ұйымдар, қоғамдық ұйымдар және басқа да мүдделі тұлғалар арасындағы ынтымақтастық. Осы ынтымақтастық шеңберінде мынадай жобалар іске асырылуы мүмкін:

- Жаңа үлгілік оқу бағдарламаларын, әдістемелік материалдарды, оқыту және тәрбиелеу құралдарын әзірлеу және іске асыру.

- МЖМБС іске асыру мониторингі.

- Білім беру нәтижелерін бағалау.

- Білім беру процесіне инновацияларды енгізу.

- Әр түрлі типтегі және деңгейдегі білім беру ұйымдары арасындағы ынтымақтастық. Осы ынтымақтастық шеңберінде мынадай жобалар іске асырылуы мүмкін:

- Тәжірибе және білім алмасу.

- Элективті оқу бағдарламалары мен білім беру жобаларын бірлесіп әзірлеу және іске асыру.

- Конкурстар мен конференцияларға қатысу.

- Білім беру ұйымы ішіндегі педагогтар арасындағы ынтымақтастық. Осы ынтымақтастық шеңберінде мынадай жобалар іске асырылуы мүмкін:

- Әдістемелік бірлестіктерді ұйымдастыру.

- Педагогтердің біліктілігі мен кәсіби дамуын арттыруға бағытталған бірлескен іс-шараларды өткізу.

- Бірлескен жобаларды әзірлеу және іске асыру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде ынтымақтастықты ұйымдастыру білім беру сапасын арттырудың және педагогтердің кәсіби дамуының маңызды шарты болып табылады

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен шығармашылықты ұйымдастыру

Бірлескен шығармашылық шығармашылық потенциалды ашуға бағытталған өзара байланысты педагогикалық оқиғалар мен жағдайлар жүйесі ретінде түсіндіріледі; ішкі шығармашылық қабілеттерін дамыту; сүйемелдеудің әрбір қатысушысының өзін-өзі тану, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі растау және өзін-өзі жүзеге асыру тетіктерін іске қосу; адами қарым-қатынаста үйлесімділікті қалыптастыру; кәсіптік қызметтегі инновациялық тәжірибені бірлесіп құру, түсіну, бағалау; жеке тұлғаның субъективті кеңістігінің кеңеюі [6].

Бірлескен шығармашылық - бұл жаңа өнімді немесе қызметті құруға бағытталған бірлескен қызмет процесі. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен шығармашылық педагогтарға келесі міндеттерді шешуге көмектесуге бағытталуы мүмкін:

- Педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамыту.
- Білім беру сапасын арттыру.
- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы орта құру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлескен шығармашылықтың мақсаттары:

– Мұғалімдерге шығармашылық әлеуетін дамытуға көмектесу.
– Педагогтерге шығармашылық идеяларын жүзеге асыруда қолдау көрсету.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлескен шығармашылықтың міндеттері:

– Педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамыту үшін жағдай жасау.
– Педагогтерге шығармашылық идеяларын жүзеге асыруда қолдау көрсету.

– Мұғалімдер арасында тәжірибе мен білім алмасу үшін жағдай жасау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлескен шығармашылық нысандары [18]:

• Байқаулар - бұл педагогтардың шығармашылық идеяларын анықтауға және қолдауға бағытталған іс-шаралар.

• Жобалар - бұл педагогтардың шығармашылық идеяларын жүзеге асыруға бағытталған кешенді іс-шаралар.

• Шығармашылық шеберханалар - бұл педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамытуға бағытталған іс-шаралар.

• Әдістемелік бірлестіктер - бұл тәжірибе мен білім алмасу үшін мұғалімдердің тұрақты немесе уақытша бірлестіктері.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлескен шығармашылық принциптері:

– Ашықтық - бірлескен шығармашылық барлық мүдделі тұлғалар үшін ашық болуы керек.

– Паритет - бірлескен шығармашылықтың барлық қатысушылары талқылауға қатысу үшін тең мүмкіндіктерге ие болуы керек.

– Толеранттылық - бірлескен шығармашылыққа қатысушылар әртүрлі пікірлері болса да, бір-бірін құрметтеуі керек.

– Шығармашылық - бірлескен шығармашылық қатысушылардың шығармашылық әлеуетін дамытуға ықпал етуі керек.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен шығармашылықты ұйымдастыру кезеңдері:

1. Бірлескен шығармашылыққа қатысушылардың құрамын қалыптастыру. Бірлескен шығармашылыққа кім қатысатыны анықталады.

2. Бірлескен шығармашылықтың мақсаттары мен міндеттерін үйлестіру. Бірлескен шығармашылыққа қатысушылар бірлескен шығармашылықтың мақсаттары мен міндеттерін үйлестіреді.

3. Бірлескен шығармашылықтың формалары мен әдістерін таңдау. Бірлескен шығармашылыққа қатысушылар мақсатқа жету үшін ең тиімді болатын бірлескен шығармашылықтың формалары мен әдістерін таңдайды.

4. Бірлескен шығармашылықты жүзеге асыру. Бірлескен шығармашылыққа қатысушылар бірлескен шығармашылықты келісілген мақсаттарға, міндеттерге, формалар мен әдістерге сәйкес жүзеге асырады.

5. Бірлескен шығармашылықтың тиімділігін бағалау. Бірлескен шығармашылыққа қатысушылар бірлескен шығармашылықтың тиімділігін бағалайды.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлескен шығармашылық нәтижелері:

- Педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамыту.
- Білім беру сапасын арттыру.
- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы орта құру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлескен шығармашылықтың мысалдары:

– Педагогтердің шығармашылық жұмыстарының конкурстары.

– Инновациялық технологияларды пайдалана отырып, білім беру бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру.

– Педагогтар үшін жаңа әдістемелік материалдар жасау.

– Білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған жобаларды іске асыру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен шығармашылықты ұйымдастыру педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамытудың және білім беру сапасын арттырудың маңызды шарты болып табылады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен шығармашылықты ұйымдастыру мысалдары:

– Педагогтердің шығармашылық жұмыстарының конкурсы. Конкурс жаңа элективті бағдарламаларын, әдістемелік материалдарды, оқыту және тәрбиелеу құралдарын әзірлеу саласындағы педагогтердің шығармашылық идеяларын анықтауға және қолдауға бағытталуы мүмкін. Байқау әртүрлі номинациялар бойынша ұйымдастырылуы мүмкін, мысалы, "Үздік авторлық білім беру бағдарламасы", "Үздік әдістемелік материал", "Оқыту мен тәрбиелеудің үздік құралы".

– Инновациялық технологияларды пайдалана отырып, білім беру бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру. Осы жоба аясында педагогтар инновациялық технологияларды, мысалы, виртуалды шындықты, толықтырылған шындықты, жасанды интеллектті пайдалана отырып, білім беру бағдарламасын бірлесіп әзірлеп, іске асыра алады.

– Педагогтар үшін жаңа әдістемелік материалдар жасау. Осы жоба аясында педагогтар педагогтардың біліктілігін арттыру және кәсіби дамуы үшін жаңа әдістемелік материалдарды, мысалы, оқу-әдістемелік құралдарды, әдістемелік ұсыныстарды, тренингтерді бірлесіп әзірлей алады.

– Білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған жобаларды іске асыру. Осы жоба аясында педагогтар білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған жобаларды бірлесіп жүзеге асыра алады, мысалы, конкурстар, фестивальдар, көрмелер.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен шығармашылықты ұйымдастыру бойынша ұсынымдар:

– Педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамыту үшін жағдай жасау. Мұны мұғалімдерге шығармашылық әлеуетті дамытуға бағытталған конкурстарға, жобаларға, шығармашылық шеберханаларға және басқа да іс-шараларға қатысуға мүмкіндік беру арқылы жасауға болады.

– Педагогтерге шығармашылық идеяларын жүзеге асыруда қолдау көрсету. Мұны мұғалімдерге қажетті ресурстарды, кеңестер мен қолдауды ұсыну арқылы жасауға болады.

– Мұғалімдер арасында тәжірибе мен білім алмасуға жағдай жасау. Мұны тәжірибе мен білім алмасуға бағытталған әдістемелік бірлестіктер, форумдар, конференциялар және басқа да іс-шаралар ұйымдастыру арқылы жасауға болады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен шығармашылықты ұйымдастыру МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеумен айналысатын мамандардан шығармашылық тәсілді және инновацияларға дайындықты талап ететін күрделі міндет болып табылады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлескен шығармашылық нәтижелері:

- Педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамыту.
- Білім беру сапасын арттыру.
- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы орта құру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлескен шығармашылықтың мысалдары:

- Педагогтердің шығармашылық жұмыстарының конкурстары.
- Инновациялық технологияларды пайдалана отырып, білім беру бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру.
- Педагогтар үшін жаңа әдістемелік материалдар жасау.
- Білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған жобаларды іске асыру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен шығармашылықты ұйымдастыру педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамытудың және білім беру сапасын арттырудың маңызды шарты болып табылады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде өзін-өзі басқаруды ұйымдастыру

Бірлескен басқару педагогтарды білім беру практикасының жаңа түрлерін жобалау мен құрастыруға және осы процестерді ғылыми басқаруға қосу процесі ретінде айқындалады; субъект-субъект қатынастарды құру, өзін-өзі басқаруға кәсіби-тұлғалық дамуға көшу және кәсіби және өмірлік ұстанымды қалыптастыру үшін алғышарттар жасау [6].

Бірлескен басқару - бұл бірлесіп шешім қабылдау және ұйымды немесе жобаны басқару процесі. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлескен басқару педагогтарға келесі міндеттерді шешуге көмектесуге бағытталуы мүмкін:

- МЖМБС әзірлеуге және іске асыруға педагогтердің қатысуы.
- Педагогтердің білім беру мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға қатысуы.
- Мұғалімдердің кәсіби дамуына жағдай жасау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлесіп басқарудың мақсаттары:

- Мұғалімдерге олардың жұмысына қатысты шешімдер қабылдауға қатысуға мүмкіндік беру.
- МЖМБС әзірлеу және іске асыру кезінде педагогтердің пікірін ескеруді қамтамасыз ету.
- Педагогтердің кәсіби дамуына жағдай жасау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлесіп басқарудың міндеттері:

- МЖМБС әзірлеуге және іске асыруға педагогтердің қатысу тетіктерін әзірлеу.
- Білім беру мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға педагогтердің қатысуы үшін жағдайлар жасау.
- МЖМБС әзірлеу және іске асыру кезінде педагогтердің пікірін ескеруді қамтамасыз ету.
- Педагогтердің кәсіби дамуына жағдай жасау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлесіп басқару нысандары:

- Педагогтердің МЖМБС әзірлеуге және іске асыруға қатысуы:
 - Педагогтердің қатысуымен жұмыс топтары мен комиссиялар құру.
 - Педагогтерге сауалнама және сұқбат жүргізу.
 - Қоғамдық тыңдаулар мен талқылаулар өткізу.
- Білім беру мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға педагогтердің қатысуы:

- Педагогтардың қатысуымен кеңестер мен комитеттер құру.
- Мұғалімдермен кеңесу.
- Мұғалімдерден кері байланыс механизмдерін құру.
- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін жағдай жасау:
 - Педагогтердің кәсіби қоғамдастықтарға қатысуы үшін мүмкіндіктер жасау.
 - Мұғалімдерге ақпарат пен ресурстарға қол жетімділікті қамтамасыз ету.
 - Педагогтердің біліктілігін арттыру және кәсіби даму жөніндегі іс-шараларға қатысуы үшін жағдай жасау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі бірлесіп басқару қағидаттары [19]:

- Ашықтық - бірлесіп басқару процестері туралы ақпарат барлық мүдделі тұлғаларға қолжетімді болуы тиіс.
- Паритет - бірлесіп басқарудың барлық қатысушылары шешім қабылдауға қатысу үшін тең мүмкіндіктерге ие болуы тиіс.
- Толеранттылық - бірлескен басқаруға қатысушылар әртүрлі пікірлері болса да, бір-бірін құрметтеуі керек.
- Бірлескен жауапкершілік - бірлескен басқарудың барлық қатысушылары бірлескен жұмыс нәтижелері үшін жауап береді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлесіп басқаруды ұйымдастыру кезеңдері:

1. Бірлескен басқарудың мақсаттары мен міндеттерін анықтау. Бірлескен басқару нәтижесінде не қол жеткізілетіні анықталады.
2. Бірлесіп басқару нысандары мен әдістерін таңдау. Бірлескен басқаруды жүзеге асыру үшін қолданылатын формалар мен әдістер анықталады.
3. Бірлесіп басқару үшін жағдай жасау. Бірлесіп басқаруды іске асыру үшін жағдайлар жасалады, мысалы, мұғалімдердің шешім қабылдауға қатысу тетіктері әзірленеді, мұғалімдердің кәсіби қоғамдастықтарға қатысуы үшін мүмкіндіктер жасалады.
4. Бірлесіп басқаруды іске асыру. Келісілген мақсаттарға, міндеттерге, нысандар мен әдістерге сәйкес бірлесіп басқаруды жүзеге асыру.
5. Бірлескен басқарудың тиімділігін бағалау. Бірлескен басқарудың тиімділігі бағаланады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлесіп басқару нәтижелері:

- Педагогтердің МЖМБС әзірлеуге және іске асыруға қатысуы.
- МЖМБС әзірлеу және іске асыру кезінде педагогтердің пікірін есепке алу.

- Педагогтердің кәсіби дамуы үшін жағдай жасау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлесіп басқаруды ұйымдастыру мысалдары:

– *Педагогтердің қатысуымен жұмыс топтары мен комиссиялар құру. Осындай жұмыс топтары мен комиссиялар шеңберінде педагогтер МЖМБС әзірлеу мен іске асыруға, сондай-ақ білім беру мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға қатыса алады.*

– *Педагогтерге сауалнама және сұқбат жүргізу. Мұндай сауалнамалар мен сұқбаттар МЖМБС іске асырудың әртүрлі аспектілері туралы педагогтардың пікірін алуға мүмкіндік береді.*

– *Қоғамдық тыңдаулар мен талқылаулар өткізу. Мұндай тыңдаулар мен талқылаулар педагогтармен МЖМБС іске асырумен байланысты түрлі мәселелерді талқылауға мүмкіндік береді.*

– *Педагогтардың қатысуымен кеңестер мен комитеттер құру. Мұндай кеңестер мен комитеттер педагогтарға білім беру мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға қатысуға мүмкіндік береді.*

– *Мұғалімдермен кеңесу. Мұндай консультациялар МЖМБС іске асырудың түрлі аспектілері туралы педагогтардың пікірін алуға мүмкіндік береді.*

– *Мұғалімдерден кері байланыс механизмдерін құру. Мұндай тетіктер мұғалімдерге МЖМБС іске асырудың әртүрлі аспектілері туралы өз пікірлерін айтуға мүмкіндік береді.*

– *Педагогтердің кәсіби қоғамдастықтарға қатысуы үшін мүмкіндіктер жасау. Мұндай қауымдастықтар мұғалімдерге тәжірибе мен білім алмасуға, сондай-ақ білім беру мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға қатысуға мүмкіндік береді.*

– *Мұғалімдерге ақпарат пен ресурстарға қол жетімділікті қамтамасыз ету. Мұндай ақпарат пен ресурстар педагогтарға МЖМБС іске асыруға қатысуға мүмкіндік береді.*

– *Педагогтердің біліктілігін арттыру және кәсіби даму жөніндегі іс-шараларға қатысуы үшін жағдайлар жасау. Мұндай іс-шаралар педагогтарға МЖМБС іске асыру үшін қажетті өздерінің кәсіби дағдылары мен құзыреттерін дамытуға мүмкіндік береді.*

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлесіп басқаруды ұйымдастыру жөніндегі ұсынымдар:

- Бірлескен басқару процестерінің ашықтығы мен тазалығын қамтамасыз ету.
- Педагогтердің жұмысына қатысты шешімдер қабылдауға қатысуы үшін жағдай жасау.
- МЖМБС әзірлеу және іске асыру кезінде педагогтердің пікірін ескеруді қамтамасыз ету.

- Педагогтердің кәсіби дамуына жағдай жасау.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде бірлесіп басқаруды ұйымдастыру МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеумен айналысатын мамандардан адамдармен жұмыс істеу дағдыларын, келісімге келу және мәмілеге келу қабілетін талап ететін маңызды міндет болып табылады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде фасилитацияны ұйымдастыру

Фасилитация (ынталандыру) мұғалімнің кәсіби-тұлғалық дамуының мотивациясына, педагогикалық қызметке құндылық қатынасына және жеке тәжірибенің элементтері ретінде мағыналарды игеруге әсер ету процесі ретінде қарастырылады; өзін-өзі жетілдіру және өзін-өзі дамыту қажеттілігін ынталандыру [6].

Әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде мұғалімдерге арналған фасилитация – бұл мұғалімдердің кәсіби шеберлігі мен жеке өсуін дамытуға бағытталған топтық жұмысты ұйымдастыру және басқару процесі. Фасилитатор топ мүшелеріне бір-бірімен тиімді қарым-қатынас жасауға, білім мен тәжірибе алмасуға, жаңа идеялар мен шешімдер әзірлеуге, проблемаларды шешуге және қойылған мақсаттарға жетуге көмектеседі.

Фасилитацияны әдістемелік сүйемелдеудің әртүрлі формаларында қолдануға болады, мысалы:

- Семинарлар мен мастер-класстарды өткізу: фасилитатор семинарға немесе мастер-класс қатысушыларына жаңа ақпаратты тиімді меңгеруге және жаңа дағдыларды үйренуге көмектеседі.

- Тренингтер өткізу: фасилитатор тренингке қатысушыларға қажетті жеке қасиеттер мен кәсіби дағдыларды дамытуға көмектеседі.

- Коучинг сессияларын өткізу: фасилитатор мұғалімдерге нақты проблемаларды шешуге немесе қойылған мақсаттарға жетуге көмектеседі.

Фасилитация ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің мынадай міндеттерін шешу үшін пайдаланылуы мүмкін:

- Педагогтардың біліктілігін арттыру: фасилитация педагогтарға олардың жұмысына қажетті жаңа білім мен дағдыларды игеруге көмектеседі.

- Мұғалімдердің жеке қасиеттерін дамыту: фасилитация мұғалімдерге сенімді, коммуникативті және стресске төзімді болуға көмектеседі.

- Педагогтар жұмысының тиімділігін арттыру: фасилитация педагогтарға оқытудың неғұрлым тиімді әдістерін әзірлеуге, неғұрлым қызықты сабақтар өткізуге және т. б. көмектеседі.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде фасилитация тиімді болуы үшін фасилитатордың мынадай қасиеттерге ие болуы маңызды:

- Педагогика және психология саласындағы құзыреттілік: фасилитатор мұғалімдердің қажеттіліктері мен проблемаларын түсіну үшін педагогика және психология саласында терең білімге ие болуы керек.

- Фасилитация дағдылары: фасилитатор әртүрлі әдістер мен тәсілдерді қолдана отырып, топтық жұмысты тиімді басқара алуы керек.

•Қарым-қатынас: фасилитатор топ мүшелерімен тиімді қарым-қатынас жасай білуі, сенім мен ынтымақтастық атмосферасын құра білуі тиіс.

•Стресске төзімділік: фасилитатор стресстік жағдайларда тыныштық пен тиімділікті сақтай білуі керек.

Қарқынды дамып келе жатқан әлем мен қарқынды дамып келе жатқан инновациялар мен технологиялар жағдайында мектептің ғылыми-әдістемелік жұмысы мен өзін-өзі тәрбиелеу жүйесінде мұғалімнің үздіксіз кәсіби дамуы қажет.

Кәсіби даму шеңберінде білім беру мазмұнын жаңғырту жағдайында педагогтардан қазіргі білім берудің құндылықтар жүйесін, мақсаттары мен міндеттерін қабылдау, жаңа білім беру нәтижелеріне бағдарлана отырып, білім беру процесін жаңғырту мен жобалаудың маңыздылығын түсіну, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жаңғыртылған мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын енгізу кезінде өзінің педагогикалық тәжірибесін қайта қарау талап етіледі.

Фасилитация - бұл тиімді қарым-қатынас, ынтымақтастық және шешім қабылдау үшін жағдай жасауға бағытталған топтық жұмысты үйлестіру процесі. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде фасилитация педагогтарға келесі міндеттерді шешуге көмектесуге бағытталуы мүмкін [21]:

- Топтық жұмыс дағдыларын дамыту.
- Бірлескен қызметтің тиімділігін арттыру.
- Қабылданатын шешімдердің сапасын жақсарту.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі фасилитация мақсаттары:

- Топтық жұмыс қатысушыларына бір-бірімен тиімді қарым-қатынас жасауға көмектесу.
- Шешімдерді бірлесіп әзірлеу үшін жағдай жасау.
- Шешім қабылдау процесінің ашықтығы мен тазалығын қамтамасыз ету.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі фасилитация міндеттері:

- Топтық жұмыстың мақсаттары мен міндеттерін анықтау.
- Қатысушыларды топтық жұмысқа дайындау.
- Топтық жұмыс процесін ұйымдастыру.
- Топтық жұмыс ережелерін сақтауды қамтамасыз ету.
- Қатысушыларға шешім қабылдауға көмектесу.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберіндегі фасилитация нысандары:

- Топтық жұмыс дағдыларын дамыту бойынша семинарлар мен тренингтер өткізу.
- Жұмыс топтары мен комиссиялардың жұмысын ұйымдастыру.
- Мұғалімдерге кеңес беру және коучинг өткізу.
- Жобалық қызметті ұйымдастыру.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде фасилитация принциптері:

- Топтық жұмысқа қатысушыларды құрметтеу.
- Фасилитатордың ашық ойы мен объективтілігі.
- Фасилитатор мен топтық жұмысқа қатысушылар арасындағы сенім.
- Фасилитация процесінің ашықтығы мен тазалығы.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде фасилитацияны ұйымдастыру кезеңдері:

1. Фасилитацияның мақсаттары мен міндеттерін анықтау. Фасилитация нәтижесінде не қол жеткізілетіні анықталады.

2. Жеңілдетудің формалары мен әдістерін таңдау. Жеңілдетуді жүзеге асыру үшін қолданылатын формалар мен әдістер анықталады.

3. Қатысушыларды топтық жұмысқа дайындау. Топ мүшелері топтық жұмыс және фасилитация ережелерімен танысады.

4. Топтық жұмыс процесін ұйымдастыру. Фасилитатор топтық жұмыс ережелерін сақтайды және қатысушыларға топтық жұмыс мақсаттарына жетуге көмектеседі.

5. Топтық жұмысты қорытындылау. Топ мүшелері топтық жұмыстың нәтижелерін бағалайды және келесі әрекеттерді анықтайды.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде фасилитацияны ұйымдастыру бойынша ұсынымдар:

- Топтық жұмысқа қатысушыларға құрмет көрсетуді қамтамасыз ету.
- Ашық және объективті болу.
- Фасилитатор мен топтық жұмысқа қатысушылар арасында сенім атмосферасын құру.
- Фасилитация процесінің ашықтығы мен тазалығын қамтамасыз ету.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде фасилитацияны ұйымдастыру МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеумен айналысатын мамандардан адамдармен жұмыс істеу дағдыларын, басқаларды тыңдай және түсіне білуді, сондай-ақ тиімді топтық жұмыс үшін жағдай жасай білуді талап ететін маңызды міндет болып табылады.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде фасилитацияны ұйымдастыру мысалдары:

* Жаңа үлгілік оқу бағдарламаларын әзірлеу бойынша семинарды фасилитациялау. Фасилитатор семинарға қатысушыларға бір-бірімен тиімді қарым-қатынас жасауға, идеялар жасауға және шешім қабылдауға көмектеседі.

* Білім беру сапасын арттыру бойынша жобаны әзірлеу жөніндегі жұмыс тобының жұмысын фасилитациялау. Фасилитатор топ мүшелеріне уақыт пен бюджетті сақтай отырып, жобада тиімді жұмыс істеуге көмектеседі.

* Топтық жұмыс дағдыларын дамыту бойынша мұғалімдерге арналған коучингті жеңілдету. Фасилитатор мұғалімдерге топтарда тиімді жұмыс істеуді, шешім қабылдауды және жанжалдарды шешуді үйренуге көмектеседі.

* Білім алушылардың жобалық қызметін жеңілдету. Фасилитатор білім алушыларға мерзімдері мен мақсаттарын сақтай отырып, жобаларда тиімді жұмыс істеуге көмектеседі.

Жаңа үлгілік оқу бағдарламаларын әзірлеу бойынша семинарды фасилитациялауды ұйымдастыру бойынша ұсынымдар:

* Семинарға қатысушыларды топтық жұмысқа дайындауды қамтамасыз ету. Семинарға қатысушылар топтық жұмыс және фасилитация ережелерімен таныс болуы тиіс.

* Фасилитацияның әртүрлі әдістері мен тәсілдерін қолдану. Фасилитацияның әртүрлі әдістері мен тәсілдерін қолдану семинарға қатысушыларға бір-бірімен тиімді қарым-қатынас жасауға және қойылған мақсаттарға қол жеткізуге мүмкіндік береді.

* Сенім мен құрмет атмосферасын құру. Сенім мен құрмет атмосферасы семинарға қатысушыларға өз идеяларын еркін айтуға және талқылауға қатысуға мүмкіндік береді.

Жаңа үлгілік оқу бағдарламаларын әзірлеу бойынша семинарды фасилитациялауды ұйымдастыру фасилитатордан адамдармен жұмыс істеу дағдыларын, басқаларды тыңдай және түсіне білуді, сондай-ақ тиімді топтық жұмыс үшін жағдай жасай білуді талап ететін маңызды міндет болып табылады.

Мұндай фасилитация білім беру сапасын арттыру, педагогтердің кәсіби шеберлігін дамыту және педагогтердің кәсіби дамуы үшін қолайлы орта құру сияқты ортақ мақсаттарға қол жеткізу үшін білім беру процесіне әртүрлі қатысушылардың күш-жігерін біріктіруге мүмкіндік береді.

Осылайша, мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу педагогтер мен білім алушыларды білім беру мақсаттарына қол жеткізуде қолдауға бағытталған жұмыстың әртүрлі бағыттарын, нысандары мен әдістерін қамтиды.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бағыттары [16]:

1. **Академиялық қолдау.** Бұл бағыт оқу процесін жақсарту үшін әдістемелік көмек пен ресурстармен қамтамасыз етуді қамтиды. Ол оқу материалдарын, әдістемелік ұсынымдар мен бағдарламаларды әзірлеуді, сондай-ақ өзекті білім беру мәселелері бойынша тренингтер мен семинарлар өткізуді қамтуы мүмкін.

Академиялық қолдау - бұл оқу процесінің сапасын арттыруға бағытталған МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бағыты.

Академиялық қолдау келесі іс-шараларды қамтуы мүмкін:

– Оқу материалдарын әзірлеу. Оқу материалдары оқулықтарды, жұмыс дәптерлерін, әдістемелік құралдарды және білім алушыларды оқыту үшін пайдаланылуы мүмкін басқа материалдарды қамтуы мүмкін. Оқу материалдары МЖМБС талаптарына сәйкес келуі және білім беру мақсаттарына қол жеткізу үшін тиімді болуы тиіс.

– Әдістемелік ұсыныстар мен бағдарламаларды әзірлеу. Әдістемелік ұсынымдар мен бағдарламалар оқу процесінің тиімділігін арттыруға, оқытудың жаңа педагогикалық технологиялары мен әдістерін әзірлеуге бағытталуы мүмкін.

– Өзекті білім беру мәселелері бойынша тренингтер мен семинарлар өткізу. Тренингтер мен семинарлар педагогтардың біліктілігін арттыруға,

оларды жаңа білім беру технологияларымен және оқыту әдістерімен таныстыруға бағытталуы мүмкін.

Академиялық қолдаудың мақсаты - оқу материалдары мен бағдарламаларының МЖМБС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету, сондай-ақ оқу процесінің тиімділігін арттыру.

Академиялық қолдауды іске асыру жөніндегі ұсынымдар:

– Оқу процесіне әртүрлі қатысушылар өкілдерінің оқу материалдары мен бағдарламаларын әзірлеуге қатысуын қамтамасыз ету. Бұл білім беру процесіне қатысушылардың барлығының мүдделерін ескеруге және оқу материалдары мен бағдарламаларын тиімдірек етуге мүмкіндік береді.

– Оқу материалдары мен бағдарламаларының сапасына үнемі мониторинг жүргізу. Бұл кемшіліктерді анықтап, қажетті өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді.

– Педагогтердің заманауи білім беру технологиялары мен оқыту әдістеріне қол жеткізуін қамтамасыз ету. Бұл оқу процесінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Академиялық қолдауды іске асыру білім беру сапасын арттырудың маңызды шарты болып табылады.

2. Педагогтердің кәсіби дамуы. Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу кәсіби даму саласындағы педагогтерді оқыту мен қолдауды қамтиды. Бұл шеберлік сыныптарын, вебинарларды ұйымдастыруды, жаңа білім беру әдістемелерін оқытуды және заманауи білім беру технологияларын пайдалануды қамтуы мүмкін.

Педагогтердің кәсіби дамуы - бұл педагогтердің біліктілігі мен кәсіби шеберлігін арттыруға бағытталған МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бағыты.

Мұғалімдердің кәсіби дамуы келесі іс-шараларды қамтуы мүмкін:

– Мұғалімдердің кәсіби дамуы бойынша шеберлік сыныптарын, вебинарлар мен басқа да іс-шараларды ұйымдастыру. Мұндай іс-шаралар педагогтарды жаңа білім беру әдістемелеріне оқытуға, заманауи білім беру технологияларын пайдалануға, сондай-ақ олардың жеке және кәсіби қасиеттерін дамытуға бағытталуы мүмкін.

– Мұғалімдерге олардың кәсіби қызметінде әдістемелік көмек және қолдау көрсету. Мұндай көмек кеңес беруді, тәлімгерлікті, сондай-ақ әдістемелік материалдар мен ресурстарға қол жеткізуді қамтуы мүмкін.

– Педагогтердің біліктілігін арттыру және кәсіби дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру. Мұндай бағдарламалар педагогтердің қажеттіліктеріне бағдарлануы және МЖМБС талаптарына сәйкес келуі тиіс.

Педагогтердің кәсіби дамуының мақсаты - педагогтердің біліктілігі мен кәсіби шеберлігінің МЖМБС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету, сондай-ақ олардың жұмысының тиімділігін арттыру.

Педагогтердің кәсіби дамуын іске асыру бойынша ұсынымдар:

– Мұғалімдердің кәсіби дамуының әртүрлі формалары мен әдістерін қамтамасыз ету. Бұл барлық мұғалімдердің қажеттіліктері мен мүдделерін ескеруге мүмкіндік береді.

– Педагогтердің заманауи білім беру технологиялары мен әдістемелеріне қол жеткізуін қамтамасыз ету. Бұл педагогтердің кәсіби дамуының тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

– Мұғалімдердің кәсіби дамуының тиімділігін бағалау. Бұл кемшіліктерді анықтап, қажетті өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді.

Педагогтердің кәсіби дамуын іске асыру білім беру сапасын арттырудың маңызды шарты болып табылады:

- Педагогтердің кәсіби дамуы үздіксіз және МЖМБС талаптарына сәйкес болуы тиіс.

- Педагогтердің кәсіби дамуы педагогтар мен білім беру ұйымдарының қажеттіліктеріне бағытталуы тиіс.

- Педагогтердің кәсіби дамуы тиімді болуы және білім беру сапасын арттыруға ықпал етуі тиіс.

Мұғалімдердің кәсіби дамуы бойынша іс-шаралардың мысалдары:

- Жобалық оқыту, проблемалық оқыту, ынтымақтастықта оқыту сияқты жаңа білім беру әдістемелері бойынша шеберлік сыныптары.

- Электрондық оқыту, қашықтықтан оқыту, интерактивті технологиялар сияқты заманауи білім беру технологияларын пайдалану бойынша вебинарлар.

- Педагогиканың әртүрлі бағыттары бойынша біліктілікті арттыру курстары, мысалы, оқыту теориясы мен әдістемесі, психология, қосымша білім беру педагогикасы.

- Жас педагогтарға тәлімгерлік.

- Педагогтерге кәсіби даму мәселелері бойынша кеңес беру.

Педагогтерді кәсіби дамыту жөніндегі іс-шараларды іске асыру нысандары:

- Семинарлар, конференциялар, біліктілікті арттыру курстары сияқты бетпе-бет іс-шаралар.

- Қашықтықтан оқыту іс-шаралары, мысалы, вебинарлар, онлайн курстар, электрондық білім беру ресурстары.

- Аралас формалар, мысалы, бетпе-бет және қашықтықтағы іс-шаралардың үйлесімі.

3. **Бағалау және мониторинг.** Бұл бағыт бағалау құралдары мен әдістемелерін әзірлеуді, сондай – ақ бағалау іс-шараларын ұйымдастыруды, оның ішінде сыртқы бағалауды - білім алушылардың білім жетістіктеріне мониторингін (ББЖМ) және қорытынды мемлекеттік аттестаттауды (ҚМА) қамтиды. Бағалау және мониторинг табысты және сәтсіз тәжірибелерді анықтауға және оқу процесін түзетуге көмектеседі.

Бағалау және мониторинг - бұл білім беру сапасын қамтамасыз етуге бағытталған МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бағыты.

Бағалау және мониторинг келесі іс-шараларды қамтуы мүмкін:

Бағалау құралдары мен әдістерін әзірлеу. Бағалау құралдары мен әдістері сенімді, жарамды және бағалау мақсаттарына сәйкес болуы керек.

Бағалау іс-шараларын ұйымдастыру. Бағалау іс-шаралары білім беру бағдарламаларының сапасын, білім алушылардың дайындық сапасын бағалауға, сондай-ақ білім беру ұйымдары мен педагогтардың қызметін бағалауға бағытталуы мүмкін.

Бағалау нәтижелерін талдау. Табысты және сәтсіз тәжірибелерді анықтау үшін бағалау нәтижелерін талдау қажет.

Білім беру процесін түзету. Талдау нәтижелері негізінде білім беру процесіне қажетті өзгерістер енгізілуі керек.

Бағалау мен мониторингтің мақсаты - білім беру сапасының МЖМБС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету, сондай-ақ оларды одан әрі пайдалану мен дамыту үшін табысты және сәтсіз тәжірибелерді анықтау.

Бағалау мен мониторингті іске асыру жөніндегі ұсынымдар:

– Сенімді және валидті бағалау құралдары мен әдістерін қолдануды қамтамасыз ету. Бұл білім сапасы туралы сенімді ақпарат алуға мүмкіндік береді.

– Білім беру сапасының тұрақты мониторингін ұйымдастыру. Бұл білім беру сапасындағы өзгерістерді анықтауға және қажетті өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді.

– Білім сапасын арттыру үшін бағалау және мониторинг нәтижелерін пайдалану. Бұл білім беру процесін жақсарту үшін білім сапасы туралы ақпаратты пайдалануға мүмкіндік береді.

Бағалау мен мониторингті іске асыру білім беру сапасын арттырудың маңызды шарты болып табылады:

– Бағалау және бақылау объективті және әділ болуы керек.

– Бағалау және мониторинг нәтижелері барлық мүдделі тұлғаларға қолжетімді болуы тиіс.

– Бағалау және мониторинг білім беру сапасын жақсартуға бағытталуы керек.

Бағалау және мониторинг шараларының мысалдары:

• ББЖМ және ҚМА. Бұл іс-шаралар білім алушылардың үлгілік оқу бағдарламаларын игеруге дайындық сапасын бағалауға бағытталған.

• Білім беру ұйымдарындағы білім беру сапасының мониторингі. Бұл бақылау келесі әрекеттерді қамтуы мүмкін:

– Білім алушылардың білім сапасының бақылау жұмыстарын өткізу;

– Ата-аналар мен мұғалімдердің сауалнамасы;

– Білім алушылардың оқу қызметінің нәтижелерін талдау;

– Оқушылардың сабақтан тыс іс-әрекетінің нәтижелерін талдау.

• Білім беру сапасын бағалау саласындағы зерттеулер. Бұл зерттеулер келесі бағыттарға бағытталуы мүмкін:

– Жаңа бағалау құралдары мен әдістерін әзірлеу;

– Білім алушыларды оқыту сапасын бағалау;

– Білім беру ұйымдары мен мұғалімдердің қызметін бағалау.

Бағалау және мониторинг жөніндегі іс-шараларды іске асыру нысандары:

- Бетпе-бет іс-шаралар, мысалы, сауалнамалар, сұқбаттар, білім сапасы бойынша бақылау жұмыстарын жүргізу.
- Қашықтықтан жүргізілетін іс-шаралар, мысалы, онлайн-сауалнама, электрондық білім беру ресурстарын пайдалану.
- Аралас формалар, мысалы, бетпе-бет және қашықтықтағы іс-шаралар.

4. **Әдістемелік қолдау.** Бұл бағыт әртүрлі пәндер мен курстарды оқытуға арналған нұсқаулықтар мен ұсынымдарды әзірлеуді қамтиды. Әдістемелік қолдау мұғалімдерге оқу процесін тиімді ұйымдастыруға көмектеседі.

Әдістемелік қолдау - бұл оқу процесінің тиімділігін арттыруға бағытталған МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдау бағыты.

Әдістемелік қолдау келесі іс-шараларды қамтуы мүмкін:

Әр түрлі пәндер мен курстарды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар мен нұсқаулықтар әзірлеу. Әдістемелік ұсынымдар мен нұсқаулықтар МЖМБС талаптарына бағдарлануы және заманауи педагогикалық технологиялар мен оқыту әдістері туралы ақпаратты қамтуы тиіс.

Әр түрлі пәндер мен курстарды оқыту әдістемесі бойынша семинарлар мен тренингтер өткізу. Семинарлар мен тренингтер педагогтардың біліктілігін арттыруға және оларды оқытудың жаңа педагогикалық технологиялары мен әдістерімен таныстыруға бағытталуы мүмкін.

Мұғалімдерге олардың кәсіби қызметінде әдістемелік көмек және қолдау көрсету. Мұндай көмек кеңес беруді, тәлімгерлікті, сондай-ақ әдістемелік материалдар мен ресурстарға қол жеткізуді қамтуы мүмкін.

Әдістемелік қолдаудың мақсаты - оқу процесінің МЖМБС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету, сондай-ақ педагогтар жұмысының тиімділігін арттыру.

Әдістемелік қолдауды іске асыру бойынша ұсынымдар:

– МЖМБС талаптарына әдістемелік ұсынымдар мен нұсқаулықтардың сәйкестігін қамтамасыз ету. Бұл мұғалімдерге оқу процесін тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

– Мұғалімдердің әдістемелік материалдар мен ресурстарға қол жетімділігін қамтамасыз ету. Бұл мұғалімдерге заманауи педагогикалық технологиялар мен оқыту әдістерін қолдануға мүмкіндік береді.

– Әдістемелік қолдаудың тиімділігін бағалау. Бұл кемшіліктерді анықтап, қажетті өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді.

Әдістемелік қолдауды іске асыру оқу процесінің тиімділігін арттырудың маңызды шарты болып табылады:

- Әдістемелік қолдау педагогтардың қажеттіліктеріне бағдарлануы тиіс.
- Әдістемелік қолдау барлық педагогтар үшін қолжетімді болуы тиіс.
- Әдістемелік қолдау тиімді болуы және білім беру сапасын арттыруға ықпал етуі тиіс.

Әдістемелік қолдау шараларының мысалдары:

- Әр түрлі пәндер мен курстарды оқытуға арналған ұсынымдар мен нұсқаулықтар. Бұл әдістемелік материалдар келесі бөлімдерді қамтуы мүмкін:

- Пәннің немесе курстың жалпы сипаттамасы;
- Оқу мақсаттары мен міндеттері;
- Оқыту мазмұны;
- Оқыту әдістері мен әдістері;
- Оқу нәтижелерін бағалау.
- Әртүрлі пәндер мен курстарды оқыту әдістемесі бойынша семинарлар мен тренингтер. Бұл іс-шаралар келесі бағыттарға бағытталуы мүмкін:
 - Қазіргі педагогикалық технологиялар мен оқыту әдістерін зерттеу;
 - Оқу жоспарлары мен бағдарламаларын әзірлеу;
 - Сабақтар мен сыныптан тыс іс-шаралар өткізу.
- Педагогтарға әдістемелік көмек және қолдау көрсету. Бұл көмек келесі әрекеттерді қамтуы мүмкін:
 - Оқыту әдістемесі мәселелері бойынша педагогтерге кеңес беру;
 - Жас педагогтардың тәлімгерлігі;
 - Әдістемелік материалдар мен ресурстарға қол жетімділікті қамтамасыз ету.

Әдістемелік қолдау жөніндегі іс-шараларды іске асыру нысандары:

- Семинарлар, конференциялар, біліктілікті арттыру курстары сияқты бетпе-бет іс-шаралар өткізу.
- Вебинарлар, онлайн курстар, электрондық білім беру ресурстары.
- Аралас формалар, мысалы, бетпе-бет және қашықтықтағы іс-шаралардың үйлесімі.

5. **Зерттеу қызметі.** Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу оқыту стандарттары мен әдістерін енгізуде табысты тәсілдер мен проблемаларды анықтау мақсатында білім беру практикаларына зерттеулер мен талдау жүргізуді қамтиды.

Зерттеу қызметі - білім беру практикасын зерделеуге және талдауға, сондай-ақ оқытудың стандарттары мен әдістерін енгізудегі табысты тәсілдер мен проблемаларды анықтауға бағытталған МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бағыты.

Зерттеу қызметі келесі іс-шараларды қамтуы мүмкін:

– Білім беру саласында іргелі және қолданбалы зерттеулер жүргізу. Бұл зерттеулер білім берудің мазмұны, оқыту әдістері, оқу нәтижелерін бағалау сияқты білім берудің әртүрлі аспектілерін зерттеуге бағытталуы мүмкін.

– Білім беру тәжірибесін талдау. Білім беру тәжірибелерін талдау МЖМБС іске асырудың табысты және сәтсіз тәсілдерін анықтауға бағытталуы мүмкін.

– Білім беру жүйесін жетілдіру бойынша ұсынымдар әзірлеу. Ұсынымдар білім беру сапасын арттыруға, білім беру бағдарламаларының МЖМБС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге, сондай-ақ педагогтердің кәсіби шеберлігін дамытуға бағытталуы мүмкін.

Зерттеу қызметінің мақсаты - МЖМБС іске асырудың ғылыми негіздемесін қамтамасыз ету, сондай-ақ оқытудың стандарттары мен әдістерін енгізудегі табысты тәсілдер мен проблемаларды анықтау.

Зерттеу қызметін іске асыру жөніндегі ұсынымдар:

– Оқу процесіне әртүрлі қатысушылар өкілдерінің зерттеу қызметіне қатысуын қамтамасыз ету. Бұл білім беру процесіне қатысушылардың барлығының мүдделерін ескеруге және зерттеу нәтижелерін объективті етуге мүмкіндік береді.

– Зерттеу нәтижелеріне қол жеткізуді қамтамасыз ету. Бұл білім беру сапасын арттыру үшін зерттеу нәтижелерін пайдалануға мүмкіндік береді.

– Зерттеу қызметінің тиімділігін бағалау. Бұл кемшіліктерді анықтап, қажетті өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді.

Зерттеу қызметін жүзеге асыру білім беру сапасын арттырудың маңызды шарты болып табылады:

– Зерттеу қызметі білім беру жүйесінің қажеттіліктеріне бағытталуы керек.

– Зерттеу қызметі білім беру процесінің барлық қатысушылары үшін қол жетімді болуы керек.

– Зерттеу қызметі тиімді болуы керек және білім беру сапасын жақсартуға ықпал етуі керек.

Зерттеу қызметі бойынша іс-шаралардың мысалдары:

• Білім беру саласындағы іргелі және қолданбалы зерттеулер. Бұл зерттеулер келесі бағыттарға бағытталуы мүмкін:

– Білім берудің даму заңдылықтарын зерттеу;

– Білім беру процесін ұйымдастырудың жаңа тәсілдерін әзірлеу;

– Әртүрлі оқыту әдістерінің тиімділігін зерттеу;

– Жаңа бағалау құралдарын әзірлеу.

• Білім беру тәжірибесін талдау. Бұл талдау келесі бағыттарға бағытталуы мүмкін:

– Білім беру бағдарламаларының мазмұнын зерттеу;

– Білім беру ұйымдарында қолданылатын оқыту әдістерін талдау;

– Білім алушылардың оқу нәтижелерін бағалау.

• Білім беру жүйесін жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу. Бұл ұсыныстар келесі бағыттарға бағытталуы мүмкін:

– Білім беру мазмұнын жетілдіру;

– Оқытудың жаңа әдістерін әзірлеу;

– Оқу нәтижелерін бағалау жүйесін жетілдіру.

Зерттеу қызметі бойынша іс-шараларды іске асыру нысандары:

• Конференциялар, семинарлар, зертханалық жағдайда зерттеу сияқты бетпе-бет іс-шаралар.

• Қашықтықтан оқыту іс-шаралары, мысалы, вебинарлар, онлайн курстар, электрондық білім беру ресурстарын пайдаланатын зерттеулер.

- Аралас формалар, мысалы, бетпе-бет және қашықтықтағы іс-шаралардың үйлесімі.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу нысандары:

1. *Семинарлар мен тренингтер.* Педагогтар мен әкімшілік қызметкерлерге арналған түрлі білім беру тақырыптары бойынша семинарлар мен тренингтер ұйымдастыру.

Семинарлар мен тренингтер - педагогтардың біліктілігі мен кәсіби шеберлігін арттыруға бағытталған ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің бір түрі. Семинарлар мен тренингтер әртүрлі пәндер мен курстарды оқыту әдістемесі, заманауи педагогикалық технологиялар мен оқыту әдістерін пайдалану, оқу нәтижелерін бағалау сияқты әртүрлі білім беру тақырыптарына арналуы мүмкін [22].

Артықшылықтары:

- Білім беру саласындағы жетекші мамандардан жаңа білім мен дағдыларды алу мүмкіндігі.
- Әріптестермен тәжірибе алмасу мүмкіндігі.
- Әріптестер мен сарапшылардан кері байланыс алу мүмкіндігі.

Кемшіліктері:

- Семинарлар мен тренингтер өткізу көп қаражатты қажет етуі мүмкін.
- Семинарлар мен тренингтер барлық мұғалімдер үшін әрдайым қол жетімді болмауы мүмкін.

2. *Әдістемелік материалдар.* Оқулықтарды, әдістемелік құралдарды және ұсынымдарды қоса алғанда, әдістемелік материалдарды әзірлеу және тарату.

Әдістемелік материалдар - бұл оқу процесінің тиімділігін арттыруға бағытталған ғылыми-әдістемелік қолдаудың бір түрі. Әдістемелік материалдар заманауи педагогикалық технологиялар мен оқыту әдістері, сондай-ақ оқытудың үздік тәжірибелері туралы ақпаратты қамтитын оқулықтарды, әдістемелік құралдарды және ұсыныстарды қамтуы мүмкін.

Артықшылықтары:

- Қазіргі педагогикалық технологиялар мен оқыту әдістері туралы өзекті ақпаратқа қол жеткізу мүмкіндігі.
- Оқытудың үздік тәжірибелерімен танысу мүмкіндігі.
- Әдістемелік материалдарды білім беру ұйымының нақты жағдайларына бейімдеу мүмкіндігі.

Кемшіліктері:

- Бұл әдістемелік материалдар барлық мұғалімдер үшін әрдайым қол жетімді болмауы мүмкін.
- Бұл әдістемелік материалдар әрқашан өзекті болмауы мүмкін.

3. *Онлайн ресурстар.* Веб-сайттарды, оқыту және тәжірибе алмасу платформаларын қоса, онлайн ресурстарды құру және қолдау.

Онлайн-ресурстар - бұл педагогтар үшін әдістемелік қолдаудың қолжетімділігін арттыруға бағытталған ғылыми-әдістемелік қолдаудың нысаны. Онлайн ресурстарға заманауи педагогикалық технологиялар мен оқыту әдістері,

сондай-ақ оқытудың ең жақсы тәжірибелері туралы ақпаратты қамтитын веб-сайттар, оқыту және тәжірибе алмасу платформалары кіруі мүмкін.

Артықшылықтары:

– Кез келген уақытта және кез келген жерде әдістемелік қолдауға қол жеткізу мүмкіндігі.

– Әдістемелік қолдауды мұғалімнің нақты қажеттіліктеріне бейімдеу мүмкіндігі.

Кемшіліктері:

– Интернеттегі ресурстар әрдайым сапалы бола бермеуі мүмкін.

– Интернеттегі ресурстар әрқашан қолдануға ыңғайлы болмауы мүмкін.

4. *Кеңес беру.* Педагогтер мен оқу орындарына кеңес беру және әдістемелік қолдау көрсету.

Консультациялар - бұл мұғалімдерге нақты мәселелерді шешуге көмектесуге бағытталған ғылыми-әдістемелік қолдаудың бір түрі. Консультацияларды білім беру саласындағы мамандар, сондай-ақ тәжірибелі педагогтар бере алады [23].

Артықшылықтары:

– Білікті маманнан көмек алу мүмкіндігі.

– Мәселені шешуге жеке көзқарас алу мүмкіндігі.

Кемшіліктері:

– Кеңес беру көп қаражатты қажет етуі мүмкін.

– Кеңес беру барлық педагогтер үшін әрдайым қол жетімді болмауы мүмкін.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу нысанын таңдау білім беру ұйымының нақты қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне байланысты. Ғылыми-әдістемелік қолдаудың тиімділігін арттыру үшін бір уақытта әртүрлі формалар мен әдістерді қолданған жөн.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу әдістері:

1. **Деректерді талдау.** Білім беру процесінің барысы мен оқушылардың жетістіктері туралы мәліметтерді жинау және талдау.

Деректерді талдау - бұл оқу процесінің барысы мен оқушылардың жетістіктері туралы ақпаратты жинау және талдау. Деректер тест нәтижелері, оқушылар мен ата-аналардың сауалнамалары, мұғалімдердің іс-әрекетін бақылау сияқты әртүрлі көздерден жиналуы мүмкін. Деректерді талдау білім сапасын жақсарту үшін проблемалар мен мүмкіндіктерді анықтауға мүмкіндік береді.

Артықшылықтары:

– Білім беру сапасын жақсарту үшін проблемалар мен мүмкіндіктерді анықтауға мүмкіндік береді.

– Оқу бағдарламасы мен әдістерінің тиімділігін объективті бағалауды қамтамасыз етеді.

– Білім беруді одан әрі дамыту туралы шешім қабылдауға негіз береді.

Кемшіліктері:

- Деректерді жинау қымбат және көп уақытты қажет етеді.
- Деректерді талдау күрделі және уақытты қажет етуі мүмкін.

2. **Пилоттық зерттеу жүргізу.** Тәжірибеде жаңа оқыту әдістері мен бағдарламаларын енгізу және нәтижелерін талдау.

Пилоттық зерттеу - бұл тәжірибеде жаңа оқыту әдістері мен бағдарламаларын енгізу және нәтижелерін талдауды қамтитын әдіс. Пилоттық зерттеу жаңа әдістер мен бағдарламалардың тиімділігін нақты жағдайда бағалауға мүмкіндік береді.

Артықшылықтары:

- Бұл нақты жағдайда жаңа әдістер мен бағдарламалардың тиімділігін бағалауға мүмкіндік береді.
- Бұл пилоттық зерттеу нәтижелерін талдау негізінде жаңа әдістер мен бағдарламаларға қажетті өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді.

Кемшіліктері:

- Пилоттық зерттеу қымбат және уақытты қажет етуі мүмкін.
- Пилоттық зерттеу нәтижелері әрдайым сенімді бола бермеуі мүмкін.

3. **Мониторинг және бағалау.** Педагогикалық әдістерді бағалауды қоса алғанда, білім беру сапасын үнемі бақылау және бағалау.

Мониторинг және бағалау - бұл педагогикалық әдістерді бағалауды қоса алғанда, білім беру сапасын үнемі бақылау және бағалау. Мониторинг және бағалау білім беру сапасының динамикасын бақылауға және шешуді қажет ететін мәселелерді анықтауға мүмкіндік береді.

Артықшылықтары:

- Оқу орнының білім беру сапасының динамикасын бақылауға мүмкіндік береді.
- Шешім қабылдауды қажет ететін мәселелерді анықтайды.
- Білім беруді одан әрі дамыту туралы шешім қабылдауға негіз береді.

Кемшіліктері:

- Мониторинг және бағалау қымбат және уақытты қажет етуі мүмкін.
- Мониторинг пен бағалау нәтижелері әрдайым сенімді бола бермеуі мүмкін.

4. **Зерттеу.** Табысты тәсілдер мен проблемаларды анықтау мақсатында білім беру саласында зерттеулер жүргізу.

Зерттеулер - бұл табысты тәсілдер мен проблемаларды анықтау мақсатында білім беру саласында зерттеулер жүргізу. Зерттеулер білім сапасы және оны қалай жақсарту туралы жаңа білім алуға мүмкіндік береді.

Артықшылықтары:

- Білім сапасы туралы жаңа білім алуға мүмкіндік береді.
- Табысты тәсілдер мен проблемаларды анықтайды.
- Оқыту оқытудың жаңа әдістері мен тәсілдерін жасауға негіз береді.

Кемшіліктері:

- Зерттеу қымбат және уақытты қажет етуі мүмкін.
- Зерттеу нәтижелері әрдайым сенімді бола бермеуі мүмкін.

5. Кері байланыс. Мониторинг және бағалау нәтижелері бойынша педагогтер мен оқу орындарына кері байланыс беру.

Кері байланыс - бұл мониторинг пен бағалау нәтижелері бойынша мұғалімдер мен оқу орындарына кері байланыс беру. Кері байланыс мұғалімдер мен оқу орындарына өздерінің күшті және әлсіз жақтары туралы білуге және білім беру сапасын жақсарту бойынша шаралар қабылдауға мүмкіндік береді.

Артықшылықтары:

– Бұл шара мұғалімдер мен оқу орындарына өздерінің күшті және әлсіз жақтары туралы білуге мүмкіндік береді.

– Білім беру сапасын жақсарту бойынша шаралар қабылдауға мүмкіндік береді.

Кемшіліктері:

– Кері байланыс субъективті болуы мүмкін.

– Кері байланыс мұғалімдер мен оқу орындары үшін әрдайым пайдалы болмауы мүмкін.

6. Ынтымақтастық. Білім беру ұйымдары арасындағы ынтымақтастық, тәжірибе алмасу және үздік тәжірибелер.

Ынтымақтастық - бұл білім беру ұйымдары арасындағы ынтымақтастық, тәжірибе алмасу және ең жақсы тәжірибелер. Ынтымақтастық білім беру сапасын жақсартуға ықпал ететін идеялар мен тәжірибелермен алмасуға мүмкіндік береді.

Артықшылықтары:

– Пікір идеялар мен тәжірибе алмасуға мүмкіндік береді.

– Бұл білім сапасын арттыруға ықпал етеді.

Кемшіліктері:

– ынтымақтастық күрделі және уақытты қажет етуі мүмкін.

– ынтымақтастық әрқашан тиімді болмауы мүмкін.

7. Оқыту және кәсіби даму. Педагогтар мен әкімшілік қызметкерлерді даярлау үшін тренингтер, семинарлар мен вебинарлар ұйымдастыру.

Оқыту және кәсіби даму - бұл педагогтар мен әкімшілік қызметкерлерді даярлау үшін тренингтер, семинарлар мен вебинарлар ұйымдастыру. Оқыту және кәсіби даму педагогтар мен әкімшілік қызметкерлерге біліктілік деңгейін арттыруға және білім сапасын жақсартуға мүмкіндік береді.

Артықшылықтары:

– Оқу орны мұғалімдер мен әкімшілік қызметкерлерге біліктілік деңгейін арттыруға мүмкіндік береді.

– Бұл білім сапасын арттыруға ықпал етеді.

Кемшіліктері:

– Оқу және кәсіби даму қымбат және көп уақытты қажет етеді.

– Оқу және кәсіби даму әрдайым тиімді бола бермеуі мүмкін.

Жоғарыда аталған ғылыми-әдістемелік қолдаудың барлық әдістері мен формалары өзара байланысты және бірін-бірі толықтырады. Ғылыми-әдістемелік қолдаудың тиімділігін арттыру үшін бір уақытта әртүрлі әдістер мен формаларды қолданған жөн.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу сапалы білім беруді қамтамасыз етудің және оны үнемі жетілдірудің негізгі құралы болып табылады.

Қорытынды

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МЖМБС) ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар білім беруді жетілдіру және оның сапасын қамтамасыз ету саласындағы маңызды құрал болып табылады. Бұл құжат білім беру стандарттарын сәтті жүзеге асыру үшін қажетті көп қырлы тәжірибені, білімді және озық әдістемелерді біріктіреді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар МЖМБС іске асыруды ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің негізгі бағыттары мен қағидаттарын айқындайтын маңызды құжат болып табылады. Ұсынымдар ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің негізгі кезеңдерінің сипаттамасын, сондай-ақ ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде іске асырылуы мүмкін негізгі іс-шаралардың тізбесін қамтиды.

МЖМБС сүйемелдеу жұмысы қоғамның заманауи стандарттары мен талаптарына сәйкес келетін сапалы білім беруде шешуші рөл атқарады. Ол үлгілік оқу бағдарламаларын әзірлеуге және бейімдеуге, педагогикалық кадрларды даярлауға, бағалау мен мониторингті ұйымдастыруға, сондай-ақ білім беру практикаларын зерттеу мен талдауға ықпал етеді. Тиімді ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу білім беру ұйымдарына өз қызметін жаңа стандарттар мен өзгеретін талаптарға бейімдеуге мүмкіндік береді.

МЖМБС ғылыми-әдістемелік қолдаудың ерекшеліктері кешенді тәсілді, қолдауды дараландыруды, өзектендіру мен бейімдеуді, сондай-ақ ынтымақтастық пен тәжірибе алмасуды қамтиды. Бұл аспектілер әртүрлі білім беру ұйымдарында білім беру стандарттарын енгізудің икемділігі мен тиімділігін қамтамасыз етеді.

Оқу материалдарын жасау, оқу бағдарламалары мен әдістемелік ұсынымдарды әзірлеу, оқыту мен кәсіби дамуды ұйымдастыру, бағалау мен мониторинг, оқушыларды қолдау, ынтымақтастық және тәжірибе алмасу - мұның бәрі ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу процесінің маңызды бөлігін құрайды.

Ұсынымдар білім беру сапасын арттыруға, білім беру бағдарламаларының МЖМБС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге, сондай-ақ педагогтердің кәсіби шеберлігін дамытуға бағытталған.

Ұсыныстарды білім беруді басқару органдары, білім беру ұйымдары, ғылыми ұйымдар, қоғамдық ұйымдар және басқа да мүдделі тұлғалар пайдалана алады.

Әдістемелік ұсынымдар білім беру ұйымдары, педагогтар және МЖМБС сәйкес білім берудің жоғары сапасын қамтамасыз етуге ұмтылатындардың барлығы үшін пайдалы ресурс болады.

Әдістемелік ұсынымдар:

* ғылыми-әдістемелік қолдаудың негізгі кезеңдерін іске асыруды;

* МЖМБС іске асыру мониторингін жүргізуді.

* ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде білім беру процесінің әртүрлі қатысушыларының өзара іс-қимылын;

* ғылыми-әдістемелік қолдаудың тиімді тетіктерін әзірлеу және енгізуді қамтамасыз етуге арналған.

Әдістемелік ұсынымдарды іске асыру білім беру сапасын арттыруға, білім беру бағдарламаларының МЖМБС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге, сондай-ақ педагогтердің кәсіби шеберлігін дамытуға ықпал ететін болады.

Пайдаланылган әдебиеттер тізімі

1. Образовательные стандарты общего среднего образования Республики Казахстан: состояние, поиск, перспективы. Астана, 2003.// https://www.soros.kz/wp-content/uploads/2018/02/educational_standards.pdf
2. Муканова С.Д. Некоторые вопросы стандартизации среднего общего образования// https://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Pedagogica/32308.doc.htm
3. Жадрина М.Ж., Нурахметов Н.Н., Муканова С.Д. и др. Рамочные основы Национального куррикулума среднего общего образования Республики Казахстан /В материалах к разработке Национального стандарта среднего общего образования Республики Казахстан. – Алматы: КАО, 2004.- 75 с.
4. Муканова С.Д. Стандартизация среднего общего образования Республики Казахстан: контекст, условия и проблемы. Монография. – Алматы РОНД, 2006. – 232 с.
5. Давлятшина, О. В. Профессионально-личностное развитие педагогов в условиях общеобразовательной организации : учеб.-метод. пособие / О. В. Давлятшина ; под науч. ред. Е. О. Галицких. – Киров : Радуга-ПРЕСС, 2015. – 195 с.
6. Галицких Е.О., Давлятшина О.В. Научно-методическое сопровождение педагогов в современных условиях развития школы// <https://cyberleninka.ru/article/n/nauchno-metodicheskoe-soprovozhdenie-pedagogov-v-sovremennyh-usloviyah-razvitiya-shkoly/viewer> (дата обращения 21.09.2023)
7. Пантюхина Н.Н. Моделирование научно-методического сопровождения введения федерального государственного образовательного стандарта общего образования на основе процессного подхода// Педагогический имидж. – 2017. - №3. – 3(36) - <https://cyberleninka.ru/article/n/modelirovanie-nauchno-metodicheskogo-soprovozhdeniya-vvedeniya-federalnogo-gosudarstvennogo-obrazovatelno-go-standarta-obschego/viewer> (дата обращения 26.09.2023)
8. Методическое сопровождение педагога в условиях реализации ФГОС СПО// <http://www.kcrpo.ru/images/metodkur/spo/2017-06-30%20metodvystupseminar.pdf>
9. Потенциал обновленного ФГОС основного общего образования: оценка и позиция педагогического сообщества// https://instrao.ru/images/Izdaniya/%D0%98%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5_1_01.04.22.pdf
10. Научно-методическое сопровождение реализации ФГОС НОО в системе дополнительного профессионального образования// <https://iro23.ru/sites/default/files/2020/sbornik-kno-2020.pdf>
11. «Введение ФГОС в школах: проблемы, поиски, решения»// https://conference.osu.ru/assets/files/conf_info/conf7/S28.pdf
12. Научно-методическое сопровождение ФГОС // <https://publications.hse.ru/books/315202619>

13. О деятельности Федеральных центров научно-методического сопровождения//

<https://apkpro.ru/upload/docs/efs/%D0%A5%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%B2%20%D0%A5-%D0%90.%D0%A1.pdf>

14. Вейдт В.П. Научно-методическое сопровождение педагога: содержание и направления деятельности// <https://cyberleninka.ru/article/n/nauchno-metodicheskoe-soprovozhdenie-pedagoga-soderzhanie-i-napravleniya-deyatelnosti>

15. Майданкина Н.Ю. Система научно-методического сопровождения в развитии потенциала педагога дошкольной сферы// <https://cyberleninka.ru/article/n/sistema-nauchno-metodicheskogo-soprovozhdeniya-v-razviti-potentsiala-pedagoga-doshkolnoy-sfery>

16. Ларина В.П. Научно-методическое сопровождение инновационной деятельности общеобразовательных учреждений как средство развития региональной системы образования. – автореф. на соиск.учен.степ.докт.наук// <http://www.dslib.net/obw-pedagogika/nauchno-metodicheskoe-soprovozhdenie-innovacionnoj-deyatelnosti-obweobrazovatelnyh.html>

17. Муркова М.В., Лукьянович А.В. Трансформация системы научно-методического сопровождения педагогических работников и управленческих кадров// <https://elibrary.ru/item.asp?id=53738898>

18. Методическая поддержка педагогов: опыт построения эффективной модели повышения квалификации// <https://cyberleninka.ru/article/n/metodicheskaya-podderzhka-pedagogov-opyt-postroeniya-effektivnoy-modeli-povysheniya-kvalifikatsii>

19. Шагдурова А.Ч. Методическая поддержка учителя в образовании// <https://cyberleninka.ru/article/n/metodicheskaya-podderzhka-uchitelya-v-obrazovanii>

20. Методика оказания адресной методической помощи общеобразовательным организациям, имеющим низкие образовательные результаты обучающихся// https://fioco.ru/Media/Default/Documents/500/Metodica_500.pdf

21. Особенности методического сопровождения внедрения эффективных образовательных технологий в реальную практику обучения и воспитания// https://toipkro.ru/content/files/documents/Pechericza_E_I_Osobennosti_metodicheskogo_soprovozhdeniya...vebinar_08.06.2020.pptx

22. Профессиональное развитие педагога: ресурсы, механизмы и маршруты. - ГАОУ ДПО СО «Институт раннего образования», 2021// <https://www.irro.ru/upload/medialibrary/0bc/31x6t9jg310n4x72oxna2runt29z9asw.pdf>

23. Методические рекомендации по организации системы поддержки и методического сопровождения деятельности молодых педагогических работников. – Благовещенск, ЦНППМ: 2022. // https://www.ooazeya.ru/sites/default/files/MS_mr.pdf

24. Методические рекомендации для педагогов-наставников «Современные технологии обобщения и распространения инновационных педагогических практик»// <https://vgapkro.ru/wp->

content/uploads/2019/11/Methodicheskie-rekomendatsii-po-obobshheniyu-i-rasprostraneniyu-innovatsionnyh-praktik.pdf

25. Моисеев А.М. Потребности молодых педагогов в наставничестве и методической поддержке// <https://pedpsyjournal.mgpi.ru/wp-content/uploads/2019/12/1990.pdf>

Авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеу бойынша семинарды фасилитациялаудың мысалы

Семинардың мақсат мен міндеттері:

- Семинарға қатысушыларды авторлық оқу бағдарламаларына қойылатын талаптармен таныстыру;
- Семинарға қатысушыларға авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеуге көмектесу;
- Семинарға қатысушылар арасында тәжірибе және білім алмасу үшін жағдай жасау.

Фасилитация түрі:

* Фасилитация элементтері бар семинар.

Фасилитация кезеңдері:

1. Семинардың мақсаттары мен міндеттерін анықтау.

Фасилитатор семинарға қатысушыларды семинардың мақсаттары мен міндеттерімен, сондай-ақ авторлық оқу бағдарламаларына қойылатын талаптармен таныстырады.

2. Қатысушыларды топтық жұмысқа дайындау.

Фасилитатор семинарға қатысушыларды топтық жұмыс және фасилитация ережелерімен таныстырады.

3. Топтық жұмыс процесін ұйымдастыру.

Фасилитатор семинарға қатысушыларға авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеуге көмектеседі.

4. Топтық жұмысты қорытындылау.

Фасилитатор семинарға қатысушыларға топтық жұмысты қорытындылауға және одан әрі іс-қимылдарды анықтауға көмектеседі.

Фасилитация барысы:

Семинардың мақсаттары мен міндеттерін анықтау.

Фасилитатор семинарды қатысушылармен сәлемдесуден және оларды семинардың мақсаттары мен міндеттерімен таныстырудан бастайды. Содан кейін фасилитатор авторлық оқу бағдарламаларына қойылатын талаптар туралы айтады.

Қатысушыларды топтық жұмысқа дайындау.

Фасилитатор семинарға қатысушыларды топтық жұмыс және фасилитация ережелерімен таныстырады. Топтық жұмыс ережелері келесі тармақтарды қамтиды:

- * Басқа қатысушылардың пікірін құрметтеу.
- * Басқа қатысушылармен үздіксіз өзара әрекеттесу.
- * Жаңа идеяларға ашықтық.
- * Регламент сақталуы.

Топтық жұмыс процесін ұйымдастыру.

Фасилитатор семинарға қатысушыларға авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеуге көмектеседі. Фасилитатор фасилитацияның әртүрлі әдістері мен әдістерін қолданады, мысалы:

- * Миға шабуыл.
- * Топтарда жұмыс істеу.
- * Пікірсайыс.
- * Консенсус.

Топтық жұмысты қорытындылау.

Фасилитатор семинарға қатысушыларға топтық жұмысты қорытындылауға көмектеседі. Семинарға қатысушылар өздерінің авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеуді ұсынады. Фасилитатор қатысушыларға топтық жұмыстың нәтижелерін бағалауға және одан әрі әрекеттерді анықтауға көмектеседі.

Жеңілдету әдістері мен әдістерін қолдану мысалы:

Авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеу кезеңінде фасилитатор фасилитацияның келесі әдістері мен әдістерін қолдана алады:

• Миға шабуыл. Фасилитатор авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеу идеяларын жинау үшін миға шабуыл жасай алады.

* Топтарда жұмыс істеу. Фасилитатор семинарға қатысушыларды авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеу үшін топтарға бөле алады.

* Пікірсайыс. Фасилитатор авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеудің әртүрлі тәсілдерін талқылау үшін пікірталас ұйымдастыра алады.

* Консенсус. Фасилитатор семинарға қатысушыларға авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеудің негізгі мәселелері бойынша консенсусқа қол жеткізуге көмектесе алады.

Фасилитация нәтижелері:

Авторлық оқу бағдарламаларын әзірлеу бойынша семинарды фасилитациялау нәтижесінде семинарға қатысушылар:

* Авторлық оқу бағдарламаларына қойылатын талаптар туралы түсінік алды;

* Авторлық оқу бағдарламаларын әзірледі;

* Өзара тәжірибе мен білім алмасты.

«МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде білім алушылардың оқу жетістіктерінің мониторингі» тақырыбындағы тренинг сценарийі

Тренингтің мақсаты:

Қатысушыларды МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу шеңберінде білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу негіздерімен таныстыру.

Қатысушыларды білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеуді әзірлеуге және жүргізуге үйрету.

Білім алушылардың оқу жетістіктері мониторингінің тиімділігін арттыруға ықпал ету.

Тренингке қатысушылар:

Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеуге жауапты педагогтар.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу саласында өз білімі мен дағдыларының деңгейін көтергісі келетін педагогтар.

Тренингтің ұзақтығы:

2 күн.

Жұмыс формалары мен әдістері:

Дәрістер.

Практикалық сабақтар.

Талқылау.

Тренингтің мазмұны:

1 күн

Білім алушылардың оқу жетістіктерінің мониторингі тақырыбына кіріспе.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеудің мақсаттары мен міндеттері.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу түрлері.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу әдістемесі.

2-күн

Білім алушылардың оқу жетістіктеріне мониторинг әзірлеу және жүргізу.

Білім алушылардың оқу жетістіктері мониторингінің нәтижелерін талдау.

Білім беру сапасын арттыру үшін білім алушылардың оқу жетістіктері мониторингінің нәтижелерін пайдалану.

Практикалық сабақтар:

Практикалық сабақтарда тренингке қатысушылар өздерінің білім беру ұйымы шеңберінде білім алушылардың оқу жетістіктеріне мониторинг әзірлеуге және жүргізуге мүмкіндік алады.

Тренинг нәтижелерін бағалау:

Тренинг нәтижелерін бағалау қатысушылардың практикалық тапсырмаларды орындау қорытындылары бойынша жүзеге асырылатын болады.

Әдістемелік материалдар:

Тренингке қатысушыларға білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеудің мақсаттары, міндеттері, әдістері мен нысандары туралы ақпаратты қамтитын әдістемелік материалдар ұсынылатын болады.

Тренинг жоспары:

1 күн

9: 00 - 9:30-қатысушыларды тіркеу.

9:30 - 10:00-тренингтің ашылуы.

10:00-11:00 – «Білім алушылардың оқу жетістіктерінің мониторингі тақырыбына кіріспе» дәрісі.

11:00 - 12:00 – «Білім алушылардың оқу жетістіктері мониторингінің мақсаттары мен міндеттерін әзірлеу» практикалық сабағы.

12:00-13:00-Түскі ас.

13:00-14:00 – «Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу түрлері» дәрісі.

14:00 - 15:00 – «Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу әдістерін таңдау» практикалық сабағы.

15:00 - 16:00 - Кофе-брейк.

16:00-17:00 – «Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу әдістемесі» дәрісі.

17:00-18:00-Талқылау.

2-күн

9: 00-9: 30-таңғы ас.

9: 30-10: 30 – «Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу құралдарын әзірлеу» практикалық сабағы.

10: 30-11: 30 – «Білім алушылардың оқу жетістіктеріне мониторинг әзірлеу және жүргізу» дәрісі.

11:30-12: 30-Түскі ас.

12: 30-13: 30 – «Білім алушылардың оқу жетістіктері мониторингінің нәтижелерін талдау» практикалық сабағы.

13: 30-14: 30 – «Білім беру сапасын арттыру үшін білім алушылардың оқу жетістіктері мониторингінің нәтижелерін пайдалану» дәрісі.

14:30 - 15:30 - Кофе-брейк.

15: 30-16: 30 – «Білім алушылардың оқу жетістіктерін мониторингілеу нәтижелері негізінде білім беру сапасын арттыру бойынша ұсынымдар әзірлеу» практикалық сабағы.

16:30-17: 30-талқылау.

17:30 - 18: 00-тренингтің жабылуы.

Тренингтің бұл сценарийі жоба ретінде ұсынылған және тренингке қатысушылардың нақты қажеттіліктері мен ерекшеліктеріне сәйкес бейімделуі мүмкін.

Мазмұны

Кіріспе	3
1. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің мәні мен рөлі	5
2. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеудің ерекшеліктері	11
3. МЖМБС ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар	28
Қорытынды	70
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	72
Қосымшалар	75